

T.C.
KIRŞEHİR AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

TÜRKÇEYİ YABANCI DİL OLARAK ÖĞRENME
VERİMLİLİĞİNİ ETKİLEYEN ÖĞRETMEN
DAVRANIŞ VE ÖZELLİKLERİ

Ayşe GENÇ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KIRŞEHİR-2022

©2022 - Ayşe GENÇ

T.C.
KIRŞEHİR AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

TÜRKÇEYİ YABANCI DİL OLARAK ÖĞRENME
VERİMLİLİĞİNİ ETKİLEYEN ÖĞRETMEN
DAVRANIŞ VE ÖZELLİKLERİ

THE TEACHER BEHAVIOURS AND PROPERTIES
AFFECTING THE EFFICIENCY OF LEARNING
TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

Hazırlayan

Ayşe GENÇ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Doç. Dr. Bahadır GÜLBAHAR

KIRŞEHİR-2022

KABUL VE ONAY

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi, Ayşe GENÇ tarafından hazırlanan “*Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenme Verimliliğini Etkileyen Öğretmen Davranış ve Özellikleri*” adlı tez çalışması 23.06.2022 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından oybirliği/oyçokluğu ile **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman(İmza)

Doç. Dr. Bahadır GÜLBAHAR

Üye.....(İmza)

Doç. Dr. Remzi CAN

Üye.....(İmza)

Doç. Dr. Kübra ŞENGÜL

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../2022

(İmza)

Prof. Dr. Hüseyin ŞİMŞEK

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin 3 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

...../...../2022

Ayşe GENÇ

İmza

ÖZET

TÜRKÇEYİ YABANCI DİL OLARAK ÖĞRENME VERİMLİLİĞİNİ ETKİLEYEN ÖĞRETMEN DAVRANIŞ VE ÖZELLİKLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan: Ayşe GENÇ

Danışman: Doç. Dr. Bahadır GÜLBAHAR

2022 - (XII +76)

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Türkçe Eğitimi Bilim Dalı

Jüri

Doç. Dr. Bahadır GÜLBAHAR

Doç. Dr. Remzi CAN

Doç. Dr. Kübra ŞENGÜL

Bu araştırmanın amacı, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenme verimliliğini etkileyen öğretmen davranış ve özelliklerini tespit etmektir. Durum çalışması yöntemli nitel bu çalışmanın evrenini, 2021-2022 akademik yılında resmî üniversitelerin Türkçe öğretim merkezlerinde Türkçe öğrenen yabancı uyruklu öğrenciler ve yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretim elemanları oluşturmaktadır. Çalışmanın katılımcılarını ise bu evrenden amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemiyle belirlenen elli öğrenci (bir Türkçe öğretim merkezinde Türkçe öğrenen en az A2 seviyesindeki öğrencilerden seçilmiş) ve yirmi iki öğretim elemanı (bir Türkçe öğretim merkezinde görev yapan) oluşturmaktadır. Öğrencilerden veriler; odak grup görüşmesi yöntemiyle, öğretim elemanlarından ise bireysel görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Çalışmanın verileri içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırmanın sonunda, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenme verimliliğini etkileyen öğretmen davranış ve özellikleri saptanmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar, öğretim elemanının öğretimin planlayıcısı ve yol göstericisi, mesleki açıdan iyi yetişmiş olması ve öğrencilerin Türkçeyi iyi öğrenmeleri için olumlu öğrenme ortamları hazırlaması gerektiğine işaret etmektedir. Araştırma iki aşamalı olarak yürütülmüştür. İlk aşamada tez konusu ile ilgili hazırlanan öğrenci soruları, yabancı uyruklu öğrencilere sorularak cevaplar alınmıştır. İkinci aşamada ise tez konusu ile ilgili hazırlanan öğretim elemanı soruları, bu alanda eğitim veren öğretim elemanlarına sorularak cevaplar alınmıştır. Çalışmada veriler; öğrencilerden odak grup görüşmesi tekniği ve araştırmacının hazırladığı görüşme sorularıyla, öğretim elemanlarından ise bireysel görüşme tekniği ve yine araştırmacının hazırladığı görüşme sorularıyla toplanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğrenme, Öğrenme Verimliliği, Yabancı Dil Olarak Türkçe, yabancı dil olarak Türkçe eğitimi

ABSTRACT

THE TEACHER BEHAVITOURS AND PROPERTIES AFFECTING THE EFFICIENCY OF LEARNING TURKIS FOREIGN LANGUAGE

M. SC. THESIS

PREPARER: Ayşe GENÇ

ADVISOR: ASSOCIATE PROFESSOR Bahadır GÜLBAHAR

2022 -(XII +76)

Kırşehir Ahi Evran University, Graduate School Of Social Sciences

Turkish And Social Sciences Education Department

Turkish Teaching Science

Jury

Assoc. Prof. Dr. Bahadır GÜLBAHAR

Assoc. Prof. Dr. Remzi CAN

Assoc. Prof. Dr. Kübra ŞENGÜL

The aim of this research is to determine teacher behaviors and characteristics that affect the efficiency of learning Turkish as a foreign language. The universe of this qualitative study with case study method consists of foreign students who learn Turkish at the Turkish teaching centers of official universities in the 2021 - 2022 academic year, and instructors who teach Turkish as a foreign language. The participants of the study consisted of fifty students (selected from at least A2 level students learning Turkish in a Turkish teaching center) and twenty two instructors (working in a Turkish teaching center) determined by the easily accessible situation sampling method, which is one of the purposeful sampling methods from this universe. Data from students were collected by focus group interview method, and from faculty members by individual interview method. The data of the study were analyzed by content analysis method. At the end of the study, teacher behaviors and characteristics that affect the efficiency of learning Turkish as a foreign language were determined. The results obtained from the research indicate that the instructor should be the planner and guide of the teaching, be well- trained professionally and prepare positive learning environments for the students to learn Turkish well. The research was carried out in two stages. In the first stage, students questions about the thesis topic were asked to foreign students and answers were received. In the second stage, the questions of the instructors prepared about the thesis subject were asked to the instructors giving education in this field and answers were obtained. Data in the study; It was collected from the students with the focus group interview technique and interview questions to be prepared by the researcher, and from the instructors with the individual interview technique and interview questions to be prepared by the researcher.

Keywords: Learning, learning efficiency, Turkish as a foreign language, teaching Turkish as a foreign language.

ÖN SÖZ

Bugünün çağında hayatın her anında nasıl değişim varsa eğitimde de süratli gelişim süreci gözlemlenmektedir. Bu yüzden evrensel etkileşimin içine girilmektedir. Yabancı dil öğrenme gereksinimi de bu sebepten dolayı ortaya çıkmaktadır. Evrensel gelişim içinde aktif olan devletlerin lisanları da mecburi olarak önemli hâle gelmektedir. Doğal olarak Türkiye ve Türkçenin saygınlığının artması Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin önemini artırmaktadır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde tartışmasız en önemli görevlerden biri öğretmenidir. Öğretmenin bilgisi, kişiliği, karakteri, sınıf içindeki tutumları öğretimin aktifliği, sürekliliği ve devamlılığı açısından mühimdir.

Araştırmanın ana hedefi, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenme verimliliğini etkileyen öğretmen davranış ve özelliklerini tespit etmektir. Bu temel amaca resmî üniversitelerin Türkçe öğretim merkezlerinde Türkçe öğrenen yabancı uyruklu öğrencilerin ve yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretim elemanlarının görüşleri ele alınarak ulaşılmaya çalışılmıştır. Alan yazınında konuyla ilgili yeterli sayıda çalışmanın olmayışı bu araştırmayı uygulayıcılar ve araştırmacılar açısından önemli kılmaktadır.

Araştırma sonuçlarının yabancı dil olarak Türkçe öğretimi görevi ifa edecek öğretmenleri yetiştirme programlarının içeriğinin belirlenmesine kaynaklık edeceği düşünülen bu araştırmanın gerçekleşmesine destek veren ve bana araştırmanın her aşamasında güvenen, bu çalışmayı tamamlamamda en büyük destekçim sayın hocam Doç. Dr. Bahadır Gülbahar'a , tez savunmada katılım sağlayıp katkıda bulunan Doç. Dr. Kübra Şengül'e ve Doç. Dr. Remzi Can'a, araştırma için veri toplamada gönüllü olarak katılan öğrenci ve öğretim elemanlarına , hayatım boyunca sürekli desteklerini hissettiğim ve bu çalışmamda bana en büyük desteği veren sevgili annem Yasemin Genç'e, sevgili babam Mustafa Genç'e, sevgili yol arkadaşım can yoldaşım Ramazan Yıldız'a şükranlarımı sunmayı zevkli bir görev saymaktayım. Hepinize sonsuz teşekkürler...

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLOLAR LİSTESİ.....	x
SİMGELER VE KISALTMALAR	xii
BÖLÜM I	1
1.GİRİŞ.....	1
1.1.ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ	2
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	4
1.3. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	6
1.4. SAYILTILAR	7
1.5. TANIMLAR.....	7
BÖLÜM II	9
2.KAVRAMSAL/KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ LİTERATÜR...	9
2.1. KONU İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	9
2.1.1. Konuyla İlgili Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar.....	9
2.2. ÖĞRETİM.....	13

2.3. ÖĞRENME.....	18
2.4. ETKİLİ ÖĞRETİM	22
2.5. ETKİLİ ÖĞRETİMDE ÖĞRETMEN DAVRANIŞ VE ÖZELLİKLERİ.....	23
2.6.YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ	25
2.7. YABANCI DİL ÖĞRETİMİ.....	26
2.8.YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNİN TARİHÇESİ.....	27
2.9. YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNİN GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU.....	28
BÖLÜM III.....	30
YÖNTEM.....	30
3.1. ARAŞTIRMA MODELİ.....	30
3.2. ARAŞTIRMA EVREN VE ÖRNEKLEMİ.....	30
3.3. VERİ TOPLAMA ARACI.....	30
3.4. VERİLERİN ANALİZİ	32
BÖLÜM IV	34
4. BULGULAR	34
4.1.YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERİN TÜRKÇE ÖĞRENİMİNE İLİŞKİN BULGULARI.....	34
4.1.1. Yabancı Öğrencilerin Türkçe Öğrenirken Karşılaştığı Zorluklara İlişkin Bulgular..	34
4.1.2.Yabancı Öğrencilerin Türkçe Öğrenme Düzeyini Etkileyen Etkenlere İlişkin Bulgular.....	35
4.1.3.Yabancı Öğrencilerin Derslerde Türkçe Öğrenme Düzeyini Etkileyen Etkenlere	

İlişkin Bulgular.....	36
4.1.4. Öğretim Elemanlarının Yabancı Öğrencilerin Türkçe Öğrenme Düzeyi Üzerindeki Davranış ve Özelliklerinin Ne Kadar Etkili Olduğuna İlişkin Bulgular.....	39
4.1.5. Öğretim Elemanlarının Yabancı Öğrencilerin Öğrenme Düzeyini Olumlu Etkileyen Ders Dışı ve Ders Sırasındaki Davranışlarına İlişkin Bulgular.....	40
4.1.6. Öğretim Elemanlarının Yabancı Öğrencilerin Öğrenme Düzeyini Olumlu Etkileyen Özelliklerine İlişkin Bulgular.....	44
4.1.7. Öğretim Elemanlarının Yabancı Öğrencilerin Öğrenme Düzeyini Olumsuz Etkileyen Davranış ve Özelliklerine İlişkin Bulgular.....	45
4.2 ÖĞRETİM ELEMANLARININ YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERE TÜRKÇE ÖĞRETİMİNE İLİŞKİN BULGULARI.....	47
4.2.1. Öğretim Elemanlarının Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğretirken Karşılaştıkları Zorluklara İlişkin Bulgular.....	47
4.2.2. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçeyi Daha İyi Öğrenmelerini Etkileyen Etmenlere İlişkin Bulgular.....	49
4.2.3. Ders Sırasında Öğrencilerin Türkçe Öğrenme Düzeyini Etkileyen Etken ve Koşullar.....	51
4.2.4. Öğretim Elemanlarının Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçe Öğrenme Düzeyi Üzerindeki Davranış ve Özelliklerinin Ne Kadar Etkili Olduğuna İlişkin Bulgular.....	53
4.2.5. Öğretim Elemanlarının Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Öğrenme Düzeyini Olumlu Etkileyen Davranışlarına İlişkin Bulgular.....	53
4.2.6. Öğretim Elemanlarının Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçe Öğrenme Düzeyini	

Olumlu	Etkileyen	Özelliklerine	İlişkin
Bulgular.....			56
4.2.7. Öğretim Elemanlarının Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Öğrenme Düzeyini Olumsuz Etkileyen Davranış ve Özelliklerine İlişkin Bulgular.....			57
BÖLÜM V			61
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....			61
5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA.....			61
5.2.ÖNERİLER.....			65
KAYNAKÇA.....			67
EKLER			71
ÖZGEÇMİŞ			76

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Öğrencilerin Türkçe Öğrenirken Karşılaştıkları Zorluklar.....	34
Tablo 2: Türkçe Öğrenme Düzeyini Etkileyen Etkenler.....	35
Tablo 3: Derslerde Türkçe Öğrenme Düzeyini Etkileyen Etkenler.....	37
Tablo 4: Öğretim Elemanının Öğrencilerin Öğrenme Düzeyini Olumlu Etkileyen Ders Dışı Davranışları.....	40
Tablo 5: Öğretim Elemanının Öğrencilerin Öğrenme Düzeyini Olumlu Etkileyen Ders Sırasındaki Davranışları.....	41
Tablo 6: Öğretim Elemanının Öğrencilerin Öğrenme Düzeyini Olumlu Etkileyen Özellikleri.....	44
Tablo 7: Öğretim Elemanının Öğrencilerin Öğrenme Düzeyini Olumsuz Etkileyen Davranışları	45
Tablo 8: Öğretim Elemanının Öğrencinin Öğrenme Düzeyini Olumsuz Etkileyen Özellikleri.....	47
Tablo 9: Öğretim Elemanlarının Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğretirken Karşılaştıkları Zorluklar.....	47
Tablo 10: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçeyi Daha İyi Öğrenmelerini Etkileyen Etmenler.....	50
Tablo 11: Ders Sırasında Öğrencilerin Türkçe Öğrenme Düzeyini Etkileyen Etken ve Koşullar.....	51
Tablo 12: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçe Öğrenme Düzeyini Olumlu Etkileyen Öğretim Elemanı Davranışları.....	54
Tablo 13: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçe Öğrenme Düzeyini Olumlu Etkileyen Öğretim Elemanı Özellikleri.....	56
Tablo 14: Öğretim Elemanlarının Öğrencilerin Öğrenme Düzeyini Olumsuz Etkileyen Davranışları.....	57

Tablo 15: Öğretim Elemanlarının Öğrencilerin Öğrenme Düzeyini Olumsuz Etkileyen Özellikleri59

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
KAEÜ	Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
Ö	Öğrenci
ÖE	Öğretim Elemanı
TÖMER	Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi
YTÖ	Yabancılara Türkçe Öğretimi

BÖLÜM I

1.GİRİŞ

Son zamanlarda yaşanan gelişmeler ve gerçekleşen göçler, Türkiye'yi öne çıkarmıştır. Bunun sonucunda ise yabancıların Türkçeye duydukları ilgi artmaya başlamıştır. Bu yüzden yabancılara Türkçe öğretimi özellikle son yıllarda ülkemizde üzerinde durulan bir konu hâline gelmiştir. Özellikle yabancıların Türkçeyi çeşitli ihtiyaçlardan ötürü öğrenmek istemeleri, Türkçenin öğretimini daha da önemli hale getirmiştir (Göçer, Tabak ve Coşkun, 2012). Ülkemizde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi görevini yerine getiren önemli kurum ve kuruluşlar yer almaktadır. Bu kurum ve kuruluşlar Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi konusunda önemli çalışmalar yapmaktadır (Güçlü, 2000).

Yabancı uyruklu insanlara başka bir dilin öğretilmesinin zor bir süreç olduğu bilinmektedir. Bundan dolayı yabancı uyruklu insanlara Türk dilinin öğretilmesinin mühim ve üzerinde durulması gereken bir konu olduğu sürekli vurgulanmıştır. Yabancı uyruklu insanların Türkiye'ye alışma sürecinde bazı sıkıntılar yaşadığı bir gerçektir. Bu sebepten dolayı yabancılara Türkçe öğretmek, önemli bir görev hâline gelmiştir. Hedeflenen amaçları başarıya ulaştırmak ve kaliteli öğrenciler yetiştirmek için üniversiteler, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimini ciddi olarak ele almış ve Türkçenin öğretimi son yıllarda büyük bir ivme kaydetmiştir (Açık, 2008).

Ülkemizde yaşanan politik ve sosyo - ekonomik gelişmeler yabancı uyruklu insanlara Türk dilinin öğretilmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Seri bir şekilde değişen ve gelişen haberleşme gereçleri de fazla kültüsellik gereksinimini ortaya çıkarmıştır. Fazla kültürlülük ise başka milletlerin dilini öğrenmekten geçer. Sonuç olarak başka bir ülkenin dilini öğrenmek, kültürel etkileşim açısından ciddi bir rol oynar (Avcı, 2010).

Dil öğretimi, öğrenci ve öğretmen olmak üzere iki önemli boyuttan oluşur ve bu boyutlar başarıyı etkilemektedir. Bu durum Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde de geçerlidir. Ülkemizde Türkçe öğrenmek isteyenlerin sayısı arttıkça doğal olarak bu eğitimi veren kurum ve kuruluşların sayısı da artış göstermiştir. Bu durum da bu alanda eğitim verecek olan nitelikli eğitmenlere duyulan ihtiyacı gözler önüne sermektedir (Balcı ve Melanlıoğlu, 2016).

Çiftçi' ye (2011) göre derslerde hangi araç gereç kullanılırsa kullanılsın bunların hiçbiri öğretmen kadar etkili değildir.

Günümüzde çağdaşlaşmanın etkisiyle dil öğretiminde öğretici rollerinin değiştiği görülmektedir. Öğretmenlik sadece bilgi aktarımı değil; öğrenci ile duygu, düşünce paylaşımı ve olumlu iletişim kurma gibi farklı anlamlar taşımaktadır (Avcı, 2010).

Mete ve Gürsoy (2013) öğretmenlerin sahip oldukları bilgi ve becerilerin öğrenmeyi etkileyen önemli bir etken olduğunu dile getirmiştir. Öğretmen niteliklerinin öğrenmeye etkisini ortaya çıkaran bulguların artmasıyla öğretmen nitelikleri üzerine yapılan çalışmalarda da artış yaşanmıştır.

Öğretmenlerin sahip olması gereken nitelikler sadece ülkemizde değil, dünyadaki bütün ülkelerde gündem olmuştur. Son zamanlarda ise Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ve bu alanlarda nitelikli öğretmen yetiştirilmesi konusuna yoğunlaşmıştır. Türkçeyi yabancı uyruklu insanlara öğretecek akademisyenler belli özelliklere sahip olmalıdır (Barın, 2010).

Göçer (2013) ise Türkçeyi yabancı uyruklu insanlara öğretmekle vazifelendirilen eğitimcilerin amaçlanan hedeflere ve aktif öğretici niteliklerine ulaşamamalarının büyük bir sorun olduğunu dile getirmiştir.

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenme verimliliğini etkileyen öğretmen davranış ve özelliklerinin tespit edilmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmanın alana önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.1 . ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Bu çalışmada Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenme verimliliğini etkileyen öğretmen davranış ve özelliklerini tespit etmek amaçlanmıştır. Bu amaca bağlı olarak araştırmanın hipotezi “Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenme verimliliğini etkileyen öğretmen davranışları ve özellikleri vardır”. Araştırmanın temel problem cümlesi ise “Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenme verimliliğini etkileyen öğretmen davranış ve özellikleri nelerdir?” şeklinde oluşturulmuştur.

Eğitim belirlenen amaçların gerçekleşmesi için yapılan uygulama ve değerlendirme işlevleri ile uygun ilke, kuram, yöntem ve modellerden hareketle sınıf içerisinde yürütülen sistematik ve bilinçli etkinlikler olarak ifade edilmektedir (Ağaoğlu, 2004).

Sınıf, bir öğrencinin okulda harcadığı vaktin çok önemli bir bölümünü geçirdiği bir yaşam ve öğrenme alanıdır. Sınıf, öğrencilerin çeşitli gereksinimlerini giderecekleri ve ortamdaki haz alacakları bir öğrenme ortamı olarak oluşturulmalıdır (Yılman, 2006).

Sınıf ortamında istenmeyen davranışların çıkmasını engelleyici genel modeller veya yaklaşımlar bulunmaktadır (Başar, 2001). Bu modeller istenmeyen öğrenci davranışlarında nasıl yaklaşılacağını değil, daha istenmeyen öğrenci davranışı çıkmaması veya en az düzeyde görülmesi için bulunmakta ve sınıf ortamı buna göre şekillenmektedir (Ünal ve Ada, 2008).

Tepkisel Model: Bireysel bir yaklaşımdır ve tepki karşı tepki doğurabileceğinden dikkatli kullanılmalıdır. Bu yaklaşımın daha çok, sınıf yönetimi bilgisi az ve deneyimsiz öğretmenler tarafından kullanıldığı görülmektedir (Arslan, 2014).

Önlemsel Model: Önlemsel modelin devamlı olarak kullanılması, öğrencilerin gerçek hayatta karşılaşılabilecekleri sorunlar karşısında zayıf kalmalarına ve eğitim ortamından sıkılmalarına neden olabilmektedir (Akan, 2010).

Gelişimsel Model: Bu yaklaşıma sistem yaklaşımı da denilmektedir. Sistem, iç ve dış çevreden girdileri alarak, işleyerek toplumsal ihtiyaçlara ve beklentilere uygun bireyler yetiştirmeyi amaçlar (Ünal ve Ada, 2008 ,s.61).

Bütünsel Model: Bu model öğreticinin öğrenim yaşantılarında yer yer tepkisel modeli veya önlemsel modeli ya da gelişimsel modeli kullanması olarak da tanımlanabilmektedir (Akan, 2010).

Eğitim – öğretim faaliyetlerinin verimli bir şekilde işlenmesi için her öğretmenin sınıfında ders anlatırken kullandığı bir yöntemin olması gerekir. Öğretmenin kullandığı bu sınıf yönetimi stratejisi ile istenmeyen öğrenci davranışlarının oluşmasının engellenmesi ve olumsuz hareketler oluşmuşsa düzeltilmesi gerekir. Aksi durumda, öğretmenin kendisi olumsuz öğrenci davranışlarının nedeni olabilir (Öztürk, 2002).

Öğretmen istenmeyen öğrenci davranışına hemen karışmamalı ve sözlü olmayan mesajlar göndererek öğrenciye davranışlarının farkına varması için zaman ayırmalıdır. Öğrenci davranışları devam ediyorsa ve öğretmenin müdahale etmesi gereken bir durum olursa öğretmen öğrencisiyle bire bir görüşerek öğrencisine vakit ayırmalıdır

(Aksoy, 2001).

Araştırmalarda genel olarak istenmeyen öğrenci davranışları şu şekilde sıralanmıştır:

- ✓ Öğretmen – öğrenci ilişkilerinden kaynaklı
- ✓ Öğrenci – öğrenci ilişkilerinden kaynaklı
- ✓ Akademik sorumlulukları yerine getirememekten kaynaklı
- ✓ Genel sınıf kurallarının ihlâlinden kaynaklı
- ✓ Derse karşı ilgisizlikten kaynaklı
- ✓ Araç – gereci yanlış kullanmaktan kaynaklı
- ✓ Dış faktörlerden kaynaklı

olarak kavramsallaştırılmış ve öğretmen tepkileri ise genel olarak göz teması, görmezden gelmek , fiziki etkileşim, öğrenciyi tersleme, cezalandırma, öğrenciyle görüşme, öğrenciyi mahrum etme ve uyarma şeklinde sıralanmıştır (Erdoğan, 2003).

Öğrencilere saptanan amaçlar doğrultusunda dili öğretilmede buldukları konunun sosyo - çevresel durumu, yararlanılan materyalin özelliği, eğitmenin eğitim bilimindeki durumu, ailevi ilişkileri, öğrencinin özellikleri büyük önem taşımaktadır. Bunlardan en önemlisi ise eğitmenin dil becerilerini öğretilme yeterliliğidir (Göçer, 2009).

Kalıcı eğitimi sağlamak amacıyla eğitim materyallerinden faydalanmak gerekir. Eğitim materyallerinden faydalanmak, eğitim - öğretilme sürecinde öğrenimsel hedeflerin ortaya çıkmasına bizzat katkı sağlar. Eğitmenlerin ders sırasında faydalanacakları eğitim materyallerinin tercihinde bu eğitici hedefleri kullanması çok önemlidir (Kazu ve Yeşilyurt, 2008).

Nitelikli eğitici gerek öğrencilerine gerekse de okuluna karşı şahsi yükümlülük hissiyatı içindedir. Eğitmenlerin gerek okulu gerekse öğrencilerinin istikbali amacıyla benliğini ortaya koymasını, eğitim kurumlarının en belirgin niteliklerdendir. Eğitmen , öğrencilerinin yararları için nitelikli bir eğitim ortamını oluşturur (Özdemir, 2002).

1.2. ARAşTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu araştırmada Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenme verimliliğini etkileyen öğretmen davranış ve özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaca bağlı olarak

araştırmanın hipotezi “Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenme verimliliğini etkileyen öğretmen davranışları ve özellikleri vardır” şeklinde oluşturulmuştur. Araştırmanın temel problem cümlesi ise “Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenme verimliliğini etkileyen öğretmen davranış ve özellikleri nelerdir?” şeklinde oluşturulmuştur.

Öğretim; eğitmen etkinliklerinin projeli , tasarımı, yöntemli ve tertipli bir şekilde aktarımıdır. Öğretimin ilk hedefi insanlığın koca evrende görevlerini yapmalarına yardımcı olmaktır. Değişen yer küreye ayak uydurmak, evrene ulaşmak için değişim ve gelişimlerden bahsedilirken yenilikleri yakalamak amacıyla öğretim faaliyetleriyle gelececek şahısların araştırmacı, sorgulayıcı, problemleri çözümleyici, yeni bilgilere ulaşmak amacı olan, yeni bilgileri türetebilen, teknolojiye ayak uydurabilen, teknolojiden yararlanabilen , zihninden geçirdiklerini aktarabilen, grup faaliyetlerine katılabilen vb. kriterlere hakim olmak şartları aranmaktadır (Kavcar, 1999).

Öğretim yönteminin gayesi; kendini geliştirmiş, yetiştirmiş eğitmenlerle sağlanır. Eğitmenler; öğretimin hazırlanmasından, takip edilmesinden herkesten önce mesullerdir . Yetenekli eğitmenlerin bölüm tecrübesi ve eğitim bilimindeki bilgileri zirveye ulaşmalıdır. Eğitmen samimi, tutarlı, hâlden anlayan, sevgi dolu, mütevazi, uzlaşımçı özellikler sergileyen kişidir. İyi bir eğitmenin, öğrencileri ile kaliteli ilişkiler kurması, aktaracağı bilgi ile ilgili eğitim planlaması yapması, çağa uygun eğitim teorilerini kullanması gerekir . Eğitmenler, geleceği şekillendiren insanlardır. Eğitmen bilgisi, becerisi ve davranışlarıyla öğrencilerin öğretimini üstlenirken öbür taraftan da hareketleri ile öğrencileri tesir altına alır (Dilekmen, 2008).

Eğitmenin sevecen, hoşgörülü, tahammüllü oluşu öğrencileri faydalı düşünceye yöneltecek, tam tersi bir durum ise öğrencilerde negatif yankı uyandıracaktır. Eğitim, zamanında kendisine yüklenen yükümlülükler bakımından eğitmenler için önemli bir konumdadır . İlerlemenin ve çağa ayak uydurmanın dikkate değer yanı hiç şüphesiz insanoğludur. İnsanoğlunu eğiten ise hiç şüphesiz başarılı bir eğitmendir (Güçlü, 2000).

Eğitmen çok önemli bir unsurdur. Eğitmen sınıfın idaresi açısından sınıfı öğretim için hazır hale getirir. Eğitimi düzenli ve sistemli hale getirir. Kaya (2002), eğitmenlerin tavırlarının öğrenciler açısından mühim bir tesir yarattığını savunur.

Dil eğitimi hem öğrenci hem de eğitmen açısından çok önemlidir. Gerek

eğitmen gerekse de ğrenci eğitimdeki gidişatı bizzat tesir altına alır . Farklı maksatlar dolayısıyla Türk dilini öğrenmeyi isteyenlerin sayısının artışı, gerek ülkemizde gerekse de başka ülkelerde Türk dilini öğreten kursların ve kuruluşların sayısının artışına neden olmuştur. Türkçe öğretecek eğitmen gereksinimlerinin dikkate alınması bu yüzden önemli bir durumdur. Derslerde ne öğretilirse ğretilsin, hangi materyallerden yararlanılırsa yararlanılısın eğitim ve öğretimde başarıya ulaşmada eğitmen kadar tesirli olamaz (ifti, 2011).

Öğretim faaliyetlerindeki değişimlere paralel olarak değişen dil eğitiminde de eğitmenlerin farklı roller yüklenmesi kaçınılmazdır. Dil eğiticileri için gelinen bu durum; öğrencilerin morallerini yükseltmeye, öğrencileri sınıftaki faaliyetlerde etkin hale getirmeye, öğrenilen dilde aktif hale gelmelerine katkı sağlayacaktır (Balcı ve Melanlıoğlu 2016).

Yabancı uyruklu insanlara Türkçe eğitiminde, farklı devletlerden gelen ve farklı yaştaki öğrencilerle karşılaşılmaktadır. Türk dilini yabancı uyruklu insanlara öğreten eğitmenlerin belirli özellikleri barındırması gereklidir. Hemen hemen bütün eğitmenlerde bulunan bu özellikler, özellikle yabancı uyruklu insanlara Türk dilini öğretecek eğitmenlerde daha fazla bulunmalıdır (Barın, 2010). Buradan hareketle Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenme verimliliğini etkileyen ğretmen davranış ve özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırmanın yabancı dil olarak Türkçe ğretimi alanına ve bu alanda Türkçeyi yabancı dil olarak öğretecek nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesine faydalı olacağı düşünülmektedir.

1.3. ARAşTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Bu araştırma 2021 – 2022 akademik yılında Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil ğretimi Araştırma ve Merkezinde (KAEÜ TÖMER) , Gazi Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil ğretimi Araştırma ve Merkezinde Türkçe ğrenen en az A2 düzeyindeki elli yabancı uyruklu ğrenci ve farklı TÖMER’lerde görev yapmakta olan yirmi iki ğretim elemanı ile sınırlıdır.

Bu araştırmanın ana amacı Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenme verimliliğini etkileyen ğretmen davranış ve özelliklerinin belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda,

- ✓ Kırşehir Ahi Evran niversitesi ve Gazi Üniversitesi Yabancı Dil ğretimi Araştırma ve Merkezinde ğrenim gören en az A2 düzeyindeki elli yabancı

uyruklu öğrenci ve farklı TÖMER’lerde görev yapmakta olan yirmi iki öğretim elemanı ile yapılan görüşmeler, uygulanan görüşme formları ve görüşme formunda belirtilen görüşme boyutları ile sınırlı tutulmuştur.

- ✓ Ayrıca çalışma evreni Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen sadece iki üniversitedeki en az A2 düzeyindeki elli yabancı uyruklu öğrenci ile sınırlı olduğundan bulguların benzer ortamlara genellenebilme düzeyi sınırlıdır.
- ✓ Araştırmada veriler; öğrencilerden odak grup görüşmesi tekniği ve araştırmacının hazırladığı görüşme sorularıyla , öğretim elemanlarından ise bireysel görüşme tekniği ve yine araştırmacının hazırladığı görüşme formu sorularıyla toplanılmıştır. Belirtilen veri toplama araçlarının dışında diğer veri toplama araçlarından yararlanılmaması çalışmanın sınırlılıklarındandır.

1.4.SAYILTILAR

Araştırmanın planlanmasında, uygulanmasında, verilerin sağlıklı bir şekilde analiz edilmesinde birtakım varsayımlardan yola çıkılmıştır:

- ✓ Araştırmaya katılan yabancı uyruklu öğrenciler odak grup görüşmelerindeki ve görüşme formundaki sorulara samimi ve doğru cevaplar vermişlerdir.
- ✓ Araştırmaya katılan farklı TÖMER’lerde görev yapmakta olan öğretim elemanları kendileriyle yapılan bireysel görüşmelerde ve görüşme formlarında kendilerine yöneltilen sorulara samimi ve doğru cevaplar vermişlerdir.

1.5.TANIMLAR

Dil: İnsanlar için uzlaşmayı sağlayan, konuşmayı sağlayan, şahsına has özelliği bulunan, bu özellikler içinde ilerleyen, hareketli bir varlıktır; kökeni ise çok eski olan bir iletişim aracıdır. Dil, insanoğlunun uzlaşmasını sağlayan en önemli araçtır. İnsanoğlu; fikirlerini, yorumlarını sözcüklerle hazırlayıp başka bireylere dil aracılığıyla aktarım yapmaktadır. Toplulukları bir arada tutmaya yarayan ve yaşam tarzlarını, gelenek ve görenekleri, inanışları kuşaktan kuşağa ulaştıran, insanları uzlaştıran bir araçtır . Dil olmadığı zaman insanoğlu hayatını sürdüremez, uzlaşamaz bu yüzden dil burada aktif rol oynayarak önemli bir görev üstlenir (Barın, 2004).

Dil, toplulukları millete dönüştüren bağlantıyı sağlayarak bir köprü görevi üstlenmektedir. Şahısları milletine vatanına bağlayarak, nesilden nesile aktararak gelen dil, gelecek ile mazi arasında bir bağ oluşturur. Kültürleri ortaya çıkaran dildir, dil

ile kültür arasında kuvvetli bir bağ vardır. Dili kudretli olmayan toplumlar güçsüz ve zayıf kalırlar (Bozkurt, 2005).

Ana Dili: Her şahıs belirli bir toplumun bireylerindedir. Çocuklar, doğup büyüdüğü bölgede herkes tarafından konuşulmakta olan dili edinmeye başlar. Bu dile "ana dili" denir. Ana dili özellikle annelerden, babalardan kısacası birinci derece yakınlarından öğrenilmektedir. İlerleyen yıllarda münasebet kurulan kişilerle ve çevreden edinilenlerle ilerlemeye başlar (Bölükbaş, 2004).

Yabancı Dil: Bir kimsenin kendi konuştuğu dil dışında öğrendiği veya öğrenmek istediği ikinci bir dildir. Dil bilimi alanındaki araştırmalar sonucu, yabancı dilin çıkış tarihinin ne zaman olduğu belli değildir (Yolcu, 2002).

Dil Edinimi - Öğrenimi: Her bir şahsın doğduğu an itibari ile sağladığı kapasite durumuyla ilgilidir. İnsanlar ana dil tecrübesini çok etkin kullanırlar. Sözcüklerin seçilmesi, parçaların tamamlanması, beyin fonksiyonlarının dile aktarılması ve tampon bölge oluşturulması ile dil sayesinde iletişim sağlanır. Ebeveyn tutumu, sosyo - ekonomik ve çevresel etkiler ışığında dil edinimi sağlanır (Alyılmaz ve Şengül, 2017).

Öğrenim: Belli bir alanda, belirli gayeler maksadıyla, iş için yeterli eğitim sağlanarak gerçekleştirilen faaliyetlerdir. Öğrenci ya da şahısların belirli mevzuları; belirli bir hedefle, programlı ve düzenli bir şekilde öğrenmek istemesidir. Birey bunu kendi hür iradesiyle gerçekleştirir. Kasıtlı bir durum söz konusu olamaz (Yolcu, 2002).

Öğretim: Belirli hedefler maksadıyla gerekli malumatların verilmesidir. Öğretim amacının başarıya ulaşması için programlı, sistemli, hakimiyetli olarak okul, kurs ya da eğitici, öğretici nezaretinde gerçekleştirilmiş olması lazımdır (Bölükbaş, 2004).

Yabancı dil eğitimi , öğretimi göz önüne alındığında öğrenim ve öğretim mecburidir. Öğrenim mevzusu şahsın kendi bünyesiyle ilgilidir. Bireyin girişim ve mücadeleleri önem arz eder. Öğretim ise daha karışık bir faaliyettir (Bozkurt, 2005).

BÖLÜM II

2. KAVRAMSAL / KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. KONU İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1.1. Konuyla İlgili Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar

Barın'ın, Çangal'ın ve Başar'ın (2017) yaptığı araştırmada yapılan çalışmalardan hareketle Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi özel alan yeterlilikleri ile ilgili bir öneri hazırlanmış, bu öneriyle alanda gerçekleştirilecek benzer çalışmalara yol göstermek amaçlanmıştır. Nitel bir araştırma olan bu çalışmada Milli Eğitim Bakanlığı'nın hazırladığı özel alan yeterlik çalışmalarından hareketle ortaya konan "Yabancılara Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri" belirlenmiştir.

Barın, Çangal ve Başar (2017) yaptıkları bu çalışma sonucunda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında görev alacak eğitimcilerin Türkçeye ve Türk kültürüne hâkim, öğretmenlik bilgisi yeterli ve Türkiye'yi en iyi şekilde temsil edecek şekilde yetiştirilmeleri gerektiğini dile getirmişlerdir. Ayrıca alanda görev alacak eğitimcilerin özel alan yeterliklerin belirlenmesi ve araştırmaların bu yeterliliklere göre yapılmasının önemli olduğunu dile getirmişlerdir.

Demirel ve Yalçın'ın (2021) yaptığı nitel olan bu araştırmada Türkçe öğreten öğretmenlerin düşünceleri esas alınarak yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin öğrenmesini etkileyen etkenlerin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

Demirel ve Yalçın (2021) öğrencilerin öğrenmesini etkileyen etkenleri şu şekilde sıralamışlardır:

- ✓ Öğrenen kişinin nitelikleri
- ✓ Öğreten öğretmenin nitelikleri
- ✓ Öğrenim sırasında kullanılan araç ve gereçler
- ✓ Türkçe ve öğrenen kişinin ana dili arasındaki benzerlik oranı
- ✓ Dil öğrendikten sonra dönütün gerçekleşip gerçekleşmediği
- ✓ Öğrenme sırasındaki durum ve şartlar
- ✓ Öğrenen kişinin dil öğrenmeye yatkınlığı
- ✓ Ana dildeki başarısı
- ✓ Modern çağ ile uyumu

Demirel ve Yalçın (2021) yaptıkları araştırma sonucunda eğitimcilerin özelliklerinin yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin öğrenmesini etkileyen önemli bir unsur olduğunu dile getirmiş, öğretmenlerin cevaplarına göre:

- ✓ Eğitimcinin alan bilgisi
- ✓ Kişilik özellikleri
- ✓ Teknolojik yeterliği
- ✓ Yaşı, tutumu
- ✓ Psikolojisi
- ✓ Kültürel donanımı
- ✓ Eğitim bilgisi ve pedagojik yeterliğinin, yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin öğrenmesini etkilediğini belirlemişlerdir.

Deregözü'nün (2022) yaptığı çalışma nitel bir çalışmadır ve bu çalışmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmada yabancı uyruklu kişilere Türkçe öğreten öğretmenlerin özelliklerinin saptanması amaçlanmıştır.

Deregözü (2022) bu çalışmada yabancı uyruklu kişilere Türkçe öğreten öğretmenlerin özelliklerini şu şekilde sıralamıştır: Deregözü'nün (2022) yaptığı çalışma nitel bir çalışmadır ve bu çalışmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmada yabancı uyruklu kişilere Türkçe öğreten öğretmenlerin özelliklerinin saptanması amaçlanmıştır.

- ✓ Öğrencinin durumuna göre ders akışı hazırlanmalıdır.
- ✓ Öğrencinin geçmişteki donanımı ve bilgisine göre öğretim gerçekleştirilmelidir.
- ✓ Öğrencinin yaşına ve kapasitesine göre malzeme ve kitaplar kullanılmalıdır.
- ✓ Öğrencinin rutin yaşamına göre faaliyetlerde bulunmalıdır.
- ✓ Öğretirken öğrenciye uygun öğretim ortamı hazırlanmalıdır.
- ✓ Öğrenciyi öğretim esnasında motive etmelidir.
- ✓ Teknolojiden yararlanarak kalıcı öğretime ulaşmalıdır.
- ✓ Öğretmen iletişimsel özelliklerde aktif olmalıdır öğrenciye karşı.
- ✓ Öğretmen dikkat çekici dersleri aktif kullanılmalıdır.
- ✓ Öğretmenin derse hakim olması gerek.
- ✓ Öğretmen kişisel faaliyetlerde ve topluluk faaliyetlerinde öğrencilere aktif rol dağıtmalıdır.
- ✓ Kişisel dersler vermelidir öğrencilere.

Göçer'in (2009) yaptığı bu araştırma nitel bir araştırma olup araştırmada görüşme ve gözlem yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırmada yabancı uyruklu kişilere Türkçe öğretirken öğretmenin eğitim bilimindeki yeterliğinin saptanması amaçlanmıştır.

Göçer (2009) araştırma sonuçlarına göre şunlara ulaşmıştır:

- ✓ Dil eğitimi esnasında geri dönüt sağlanmalıdır.
- ✓ Öğretmen öğrenciyi iyi tanımalı, yetiştiği çevreye göre öğrenciyi baz almalıdır.
- ✓ Sağlıklı bir eğitim ortamı oluşturmalıdır.
- ✓ Öğretim esnasında değişik araç ve gereçlerden yararlanarak öğretimi çağa uygun ve modern bir şekilde geçmiş ve gelecek ile harmanlayarak karma bir eğitim modeli oluşturmalıdır.

Yıldız ve Tepeli'nin (2014) yaptıkları çalışmanın amacı yabancılara Türkçe öğreten öğretim elemanlarının yeterliliklerini öğrenci algıları üzerinden belirlemektir. Bu çalışmada nitel ve nicel araştırma yöntemleri harmanlanarak karma araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın nicel boyutunda anket yöntemi, nitel boyutunda görüşme tekniği kullanılmıştır.

Yıldız ve Tepeli'nin (2014) yaptıkları bu çalışmada öğretmen yeterlilik algıları incelendiğinde şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- ✓ Çağdaş eğitimden yararlanmalı.
- ✓ Çağa uygun kaynaklar kullanılmalı derslerde.
- ✓ Öğrencilere doğru kaynaklar tavsiye etmeli.
- ✓ Öğrencileri çeşitli etkinliklerle sosyalleştirmeli.
- ✓ Öğrencileri dersten soğutmamalı.
- ✓ Öğrencilerin aileleri ile bağlantı kurarak öğrenciyi bir ebeveyn gibi yaklaşmalı.
- ✓ Öğrenci memleketinden uzak olduğu için ona memleketinden uzakta olduğunu hissettirmemeli.
- ✓ Öğretmen öğrenciyi ders anlatırken kendi yeterliliği üzerinde durarak eksik olduğu durumlarda kendini tamamlamalıdır.

Özer ve Korkmaz'ın (2016) yaptığı çalışmadaki amaç, ülkemizdeki yabancı uyruklu kişilere Türkçe öğretirken öğrenenin başarısını etkileyen negatif ve pozitif

etkenlere ulaşarak bu etkenlerin yabancı dil eğitime yansımalarını çözmektir.

Özer ve Korkmaz'a (2016) göre dil öğretirken aşağıdaki negatif nedenler pozitifte dönüşürse daha sağlıklı bir dil öğretimi oluşturulur.

- ✓ Öğrenciyle alay etmek.
- ✓ Öğrenciye sert sözler söylemek.
- ✓ Öğrenciye şiddet uygulamak.
- ✓ Öğrenci hata yaptığında baskı uygulamak.
- ✓ Öğrenciyi fazla ders ile dersten soğutmak.
- ✓ Öğrenciye ders anlatırken dersi sıkıcı bir şekilde anlatmak.

Bu negatif nedenlerin pozitifte dönüştürülmesi kanıtına varılmıştır.

Mete ve Gürsoy'un (2013) yaptıkları bu araştırmada nitel ve nicel desen birlikte kullanılmıştır. Bu araştırmada MEB'in (2008) "Öğretmenlerin özel alanlarıyla ilgili öğretmenlik mesleğini etkili ve verimli biçimde yerine getirebilmek için alanlara özgü sahip olunması gereken bilgi, beceri, tutum ve değerler" olarak tanımladığı yeterlikleri Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten öğretmenler için belirlemek ve performans göstergelerine verilen önem derecesini araştırarak konuya ilişkin öneriler geliştirebilmek amaçlanmıştır.

Mete ve Gürsoy (2013) yaptıkları araştırma kapsamında yapılan görüşmelerden öğretmen yeterliliklerine ilişkin şu sonuçlara ulaşmışlardır:

- ✓ Öğretmen hedefe uygun materyal seçme ve seçilen materyali uyarlama yeterliliğine sahip olmalıdır.
- ✓ Öğretmenler dört temel dil becerisi yeterliliğine sahip olmalıdır.
- ✓ Öğretmenler kültürel donanıma sahip olmalıdır.
- ✓ Öğretmenler dersin planlanmasında dört temel beceriyi dikkate almalı ve geliştirmelidir.
- ✓ Öğretmen, öğrenciyi motive etmelidir.
- ✓ Öğretmen, mevcut olan tüm yöntem ve teknikleri süreç ve ortama uyarlayarak kullanmalıdır.
- ✓ Öğretmen teknolojiden faydalanmalıdır.
- ✓ Öğretmen dil öğretimini sınıf dışı uygulamalarla da desteklemelidir.

Güler (2012) yaptığı bu çalışmada yabancılara Türkçe öğretiminde "öğretmen" unsurunu ele almıştır. Yapılan bu çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- ✓ Öğretmen dili öğretecek kitleyi iyi tanımalı.
- ✓ Türkçeyi yabancı dil olarak öğretecek olan öğretmen, Türk diline hakim olmalıdır.
- ✓ Öğretmen tavır ve davranışlarıyla öğrenciye örnek olmalıdır.
- ✓ Öğretmen Türk kültürü hakkında donanımlı olmalıdır.

Barın (2010) yaptığı çalışmada yabancılara Türkçe öğretiminde öğretmen yeterliği konusunu ele almıştır. Bu konuda şunları dile getirmiştir:

- ✓ Yabancı öğrencilere Türk dilini öğretmek için belli özelliklere sahip olunmalıdır.
- ✓ Bu alanda görev alacak akademisyenler Türkçe eğitimi ve öğretimi dalında uzman olmalı, çağa uygun öğretim tarzlarını ve teorilerini bilmelidir.
- ✓ Öğretmenler değişik metot, teori ve becerilere sahip olmalıdır.

Benhür (2006) yaptığı çalışmada Türk dilinin yabancılara öğretiminde öğretmenin çok önemli etkisi ve katkısı olduğunu dile getirmiştir. Yabancı uyruklu kişilere Türkçe öğretecek öğretmenlerin yeterince donanımlı ve tecrübeli olması gerektiğini ve bu alanda eğitim verecek öğretmenlerin gelişmesinde, iyi bir eğitici konumuna gelmesinde üniversitelerin önemli bir görev üstlendiğini dile getirmiştir.

2.2. ÖĞRETİM

Bir dilin aktif şekilde eğitimini ve öğretimini vermek için gerekli eğitim ve öğretim planı sağlanmalıdır. Öğretilen dil her hâliyle anlatılmalıdır çünkü her öğrenci farklıdır. Her öğrenciye hitap edilmelidir. Burada eğiticiye çok büyük görevler düşmektedir. Türk dilini yabancı uyruklu kişilere öğretirken öğrencilerin seviyesine inilmelidir. Aksi hâlde öğrenciye tepeden bakan bir eğiticinin sağladığı öğretim sağlıklı olmaz (Karababa, 2009).

Hiçbir öğretim etkinliği dil öğretimi için tek başına yeterlilik sağlayamaz. Dil öğretiminde başarılı noktaya gelinebilmesi için dil öğreten kişilerin öğrenenlerin zeka seviyelerini, alanlarını, öğrenme hızlarını kısacası bireysel farklılıklarını dikkate almaları gerekmektedir. Dil öğrenenlerin beklenti ve ihtiyaçlarını saptamak, onların dile

karşı güdülenmelerinde ve öğrenme yaşantılarını duygusal açıdan tamamlamada büyük bir vazife üstlenir (Şahin, 2014).

Dil öğrenenlerin bedensel, duygusal ve zihinsel yönden öğrenmeye hazır olmaları; dil öğretiminde üzerinde durulması gereken başka bir özelliktir. Dil öğretiminin gerçekleşmesi için zihinsel yetişkinlik, bedensel uygunluk ve duygusal reaksiyonlar çok önemlidir. Bu kriterler dikkate alınmadığında başarısızlık, dile karşı kaygı, hayal kırıklığı, nefret gibi olumsuz duygu ve tepkiler ortaya çıkar. Öğretme öğrenme ortamında başarılı bir dil öğretiminin gerçekleştirilebilmesi için öğreticilerin dikkate alması gereken temel öğretim ilkeleri bulunmaktadır (Bozkurt, 2005). Bu ilkeleri şöyle sıralayabiliriz:

Yakından Uzağa İlkesi

Yabancı dil öğrenen bir kişinin en yakın çevresinde gördüğü, tanıdığı, bildiği ve hissettiği nesne ; kişi ve olaylarla öğrendiği dile ait nesne, kişi ve olaylar arasında bağlantı kurmasını gerektirir . Yabancı dil öğrenen kişi, içinde bulunduğu çevreyle ilgili geçirmiş olduğu somut yaşantılarını öğrendiği yabancı dile iletir. Öğrenciye yeni öğrendiği dildeki bilmediği, anlamadığı toplumsal ve kültürel değerlere ait unsurları öğretmeye çalışmak; dil öğretim sürecini güçleştirerek karışık duruma getirir. Bu ilkede geçen yakın sözcüğü sadece yer ve yerleşim düzeniyle ilgili bir anlam taşımamaktadır. Öğrenci, yaşadığı çağı ve yaşadığı çağın şartlarını anlamadan eskiden olup bitenleri ve gelecekte olanları algılayamaz. Dil öğretiminde bireyin hakim olduğu yaşantı zenginliği; öğrenme refahını etkileyeceğinden yakınında, çağında olup bitenleri iyi öğrenmesi gerekir. Türk dilini yabancı uyruklu insanlara öğretirken Türkçeyi bilen ve belli bir düzeyde Türkçe öğrenmeye gayretli bir yabancıya kolaylıkla okuyup anlayabileceği, okumakta ya da dinlemekte zorlanmayacağı güncel bir edebiyat ürününü okutmak yerine Türkçenin eski dönemlerine ait, anlaşılması ve telaffuzu öğrenci için zor olan bir edebiyat ürününü okutmak, öğrencinin okuma anlama başarısını olumsuz yönde etkileyecektir. Yabancı dil öğretiminde böyle bir tutum, öğretimin yakından uzağa ilkesiyle çelişmektedir (Bölükbaş, 2004).

Kolaydan Zora, Basitten Karmaşığa İlkesi

Dil öğretiminde yavaş hamlelerle gelişmeyi ve aşamalılığı dile getiren kriterdir. Öğrenci bir kavramı ya da sözcüğü bilmeden ona, bu kavram ve sözcüğü baz alan başka

kavram ve sözcükler öğretilmemelidir. Yoksa yaşanacak olan başarısızlık hissi, öğrencinin sonraki öğrenme durumuna zararlı yönde tesir edecektir. Yabancı dil öğrenen bir kişiye yapamayacağı görevler vermek ve ondan başarı istemek bu ilkeye aykırıdır. En ufak bir başarının bile öğrencinin öğrenme isteğine yapacağı olumlu fayda dikkate alınırsa bu ilkeye göre davranmanın dil öğrenme başarısındaki öz güven ve yeterlilik duygularının gelişimine ne kadar katkı sağlayacağı kanıtlanmış olur (Erdem, 2009).

Somuttan Soyuta İlkesi

Yabancı dil öğretiminde somut bilgilerin öğretilmeden soyut düşüncelerin öğretilmeyeceğini ve tümevarıma dayalı bir sistem içinde yabancı dil öğretiminin gerçekleştirilmesi gerektiğini esas alan ilkedir. Özellikle küçük yaşlarda zihinle somut nesnelere arasında daha ciddi bir münasebet bulunmaktadır. Küçük yaşta bir çocuğa yabancı dil öğretirken bu ilkenin önemsinmesi gerekmektedir (Şahin, 2014). Bu ilkeyle yabancı dil öğretmeye çalışırken klişe diyaloglar ve söz tekrarlarından faydalanılmamalı ve tümevarımcı bir yol izlenmelidir (Göçer ve Moğul, 2011).

Bilinenden Bilinmeyene İlkesi

Yeni bir dil öğretimi aşamasında geçmişteki öğrendikleri düşünceler, fikirlerden hareket edilerek farklı düşünce ve savunular öğretilmelidir. Bu maddeye göre, her öğrenme kendisinden önceki öğrenmeler üzerine inşa edilir. Yabancı dil öğretimine öğrencinin hatırladıklarıyla başlangıç yapmak faydalı olacaktır (Yaylı ve Bayyurt, 2011).

Yaparak Yaşayarak Öğrenme İlkesi

Öğrenme sırasında pek çok duyu organından yararlanılması, öğrenmenin etkili olmasına ve uzun süre unutulmamasına fayda sağlar. Öğrenciyi merkezi konuma alan öğretim yöntem ve amaçlarının bu kriterle ciddi bir ilişkisi bulunmaktadır. Drama, gezi, gözlem, deney, gösterip yaptırma, proje gibi yöntem ve tekniklerin kullanıldığı yabancı dil sınıflarında yaparak yaşayarak öğrenmeye dayalı etkinliklere yer verilmektedir. Öğrenci dil öğrenme etkinliklerine ne kadar katılırsa ne kadar çok alıştırmaya ve uygulama yaparsa o kadar çok öğrenmiş olur (Erdem, 2009). Yabancı dil öğretiminde öğretmenlerin yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağlamak için şu noktalara dikkat etmeleri yerinde olur:

- ✓ Dersin planlanmasını yaparken öğrencilere uygulama ve alıştırma yapma imkânı verecek etkinliklere ağırlık vermek,
- ✓ Şartlar el verdiğince dersleri dil öğretimini pekiştirecek ve uygulama yapmayı sağlayacak çevrelerde işlemek,
- ✓ Öğretim sürecini öğrencilerin yüz yüze etkileşimini gerçekleştirecek iş birlikli çalışmalarla düzenlemek (Bozkurt, 2005).

Güncellik İlkesi

Bölükbaş, (2004) güncellik ilkesini; öğrencilerin ülke ve dünyada olup bitenlerle ve problemlerle karşı karşıya gelmeleri ve hayatın hakikatleri ile tanışmaları olarak açıklamaktadır. Yabancı dil öğretiminde bu ilkeye göre düzenlenecek ders kitapları, öğrencilerin pek çok aktüel gereksinimini karşılamalarını ve hayata hazır hale gelmelerini sağlayacaktır. Yaşamdan seçilen idealler, öğrencilere öğrenilen dilin gerçek hayata dair yüzünü gösterecektir. Böylece, iletişim ve etkileşim daha yararlı ve tesirli olacaktır.

Ekonomiklik İlkesi

Türk dilini yabancı uyruklu kimselere öğretme aşamasında çok fazla şikayet edilen durumlardan birisi hiç şüphesiz parasal boyuttur. Ekonomiklik ilkesi ; vakit, zahmet ve materyallerdeki tutumluluk ile çok fazla üretim sonucuna varmak için vardır. Yabancı dil öğretimi yapılan sınıflarda en az zamanda, en az zahmetle ve en gerekli araç gereçlerle öğretimi elde etmeyi sağlar. Ekonomik süreç hem dil öğrenimini gerçekleştiren öğretmenler hem de öğrenciler için geçerlidir. Öğrenciler az gider ile , daha az sürede refaha ulaşmayı amaçlarken; eğitmenler daha az sürede, çok kısa vadede emek harcayarak ulaşılabilir araçlarla öğretimi gerçekleştirmeyi talep ederler. Ekonomiklik ilkesi öğretim ortamındaki vakit kaybını, kaynaklardaki savurganlığı ve ortaya konan enerji eksikliğini engellemeyi sağlar. Örneğin, yabancı dil öğrenen birine öğrendiği dilde artık kullanım bölgesini kaybetmiş olan kavram ve sözcükleri öğretmek; öğrencilerin erişemeyecekleri kaynaklardan ödevler vermek ya da bireysel çalışmayı seven öğrencilere grup çalışmaları yaptırmak bu ilkeye aykırı davranışlardır (Bayyurt 2009).

Bu temel ilkelere ek olarak yabancı dil öğretiminde, Demirel (1993) ve Barın'ın (2004) sıraladığı diğer ilkeler de şunlardır:

Dil Öğretiminin Planlanması

Türkçeyi yabancı uyruklu kişilere öğretirken eğitimin refah seviyesine ulaşması için hedefi, sistemi, yöntemi ve eğitim - öğretim materyallerinin tasarımı aşaması çok önemlidir (Demirel,1993). Hem eğitmenin hem de öğrencinin bu tasarımı uygulaması gerekir.

Bir Seferde Tek Yapıyı Sunma

Türkçenin yabancı uyruklu kişilere öğretimi esnasında öğrencinin gramer konularını tam öğrenmeden, tamamen farklı bir gramer konusuna geçilmesi öğrencinin zihninde karışıklığa neden olmakta ve aynı zamanda öğrencinin öğrenme düzeyini olumsuz etkileyerek öğrenmede çeşitli problemlere yol açmaktadır. Öğrenciye gramer konuları anlatırken tane tane, anlayana kadar ve eski, yeni karışımı yapılarak temelden anlatım sağlanması gerekir. Öğrencinin konuyu anlaması çok önemli bir mevzudur, öğrenci konuyu anladıktan sonra tekrar edilerek konuyla ilgili çeşitli etkinlikler, bireysel ve toplumsal etkinliklerle de desteklenerek, konu bitirilerek yeni konuya geçilmelidir (Vahapoğlu, 2009).

Verilen Bilgi ve Örneklerin Hayata Uygunluğu

Dil eğitimi sırasında anlatılan konuların ve etkinliklerin kullanışlı olması gerekmektedir. Çünkü dili öğrenen yabancı, öğrendiği dilden günlük hayatta yararlanmak durumunda kaldığında öğrendiklerini pratiğe aktarabilmeli ve etrafındakilerle zorlanmadan sağlıklı bir iletişim sağlamalıdır. İletişim yönü dikkate alınmadan öğretilen bir dil, öğrencinin öğrenme gayretine tesir edeceği gibi öğrenciyi öğrendiği dili destekleyen kültüre karşı da farklı ve alakasız kılacaktır (Demirel, 2008).

Öğrencileri Aktif Kılma

Dil öğretiminde hedef, öğrenilen dilin günlük yaşamda uygulanmasıdır. Dili günlük yaşamda kullanmak, öğrencinin hayatın içinde pratik yapmasıyla ilgili bir durumdur (Demirel, 1993). Sınıftaki pratiklerin öğrenciye yönelik oluşu, öğrencinin etkin bir şekilde derste faaliyet göstermesi, dersteki öğrendiklerini hayatta aktif bir şekilde gerçekleştirmesine katkı sağlayacaktır (Bayyurt, 2009).

Bireysel Farklılıkları Dikkate Alma

Her öğrencinin kendine mahsus dil öğrenme gereksinimi, fiziksel özellikleri, sosyal durumu diğerlerinden ayırır. Bu nedenle öğrencilerin yaşları, tahsilleri, sosyal durumları ve dili öğrenmedeki amaçları araştırılmalı, bilhassa uygulamalı faaliyetlerde ve çeşitli etkinliklerde bu durum dikkate alınmalıdır (Demircan, 2005).

Görme ve İşitmeye Dayalı Araçlardan Yararlanma

Son yıllarda seri gelişen teknoloji, bilgi kaynaklarının paylaşımını yaygınlaştırmıştır. Hayatın her anında olduğu gibi eğitimde de teknolojinin yeri git gide önemli hâle gelmektedir. Akıllı telefonlar, tablet bilgisayarlar gibi çağın son yenilikleri eğitim öğretimde aktif birer araç haline gelmeye başlamıştır. Yeni bir dil eğitimi verilirken modern çağdaki teknolojik aletlerden ve kasetçalar, mobil telefon, tablet bilgisayar gibi araçlardan faydalanmak öğrencilere büyük rahatlık sağlayacağı gibi teknolojiyi eğitimle birleştirmek de araç gereç kullanımında öğretim sürecini çeşitli hale getirecektir. Doğru ve dikkat çekici malzemelerle dil öğretmek, öğrenilenlerin daha devamlı olmasına katkı sağlayacak ve öğrencilerin motivasyonunun artmasında faydalı olacaktır (Demirel, 1993).

2.3. ÖĞRENME

İnsanların dünyada ve evrendeki değişimle paralel biçimde yaygınlaşan teknolojilerle beraber saygınlığı yükselten, ana dili dışındaki ikinci bir dil öğrenme istekleri toplulukta ve bireysel ilişkilerde diyalogları sağlayan en etkili bir iletişim metodu haline gelmiştir. Kültürel varlıkların nesilden nesile ulaştırılması, farklı kültürlerle kaynaşma arzusu, başka ülkelerdeki insanlarla ortak bir dilde sohbet etme, beraber yaşayabilme arzusu vb. nedenlerden dolayı insanlar ikinci dil öğrenmek istemektedir (Bozkurt, 2005).

- ✓ İş adamlarının ticaret yapabilme arzusu.
- ✓ Akademisyenlerin yurt dışı eğitim süreci.
- ✓ İnsanların yurt dışındaki şehirleri turizm amacıyla tanımak istemesi.
- ✓ İnsanların yurt dışına giderek sportif faaliyetlerle kendilerini geliştirme arzusu.
- ✓ Bilimsel çalışmalar yapabilmek amacıyla yurt dışına gitme isteği.
- ✓ Kültürel faaliyetlere katılım sağlamak amacıyla yurt dışına gidebilme isteği.

- ✓ Çeşitli sanatçıların yurt dışındaki çeşitli etkinliklere katılarak kendilerini geliştirme isteği.

Yukarıdaki maddelerde Bozkurt (2005) insanların ana dilleri dışında ikinci bir dili öğrenme isteklerini sıralamıştır.

Yabancı dil öğretiminin başlıca hedefi öğrenilen dilin verimli bir şekilde uygulanmasını sağlamaktır. Bu yüzden ilk önce dilin hangi amaç uğruna öğrenildiğini anlamak gerekir. Öğrenilen dilin saptanan hedef doğrultusunda faydalı bir şekilde kullanılması için dilin devamlılığına katkı sağlanmalıdır. Bu neticeye ulaşmak için bireyin kelime hazinesinin zengin olması gereklidir. Aksi takdirde aynı kelimelerle farklı cümleler kurulamaz, sürekli aynı kelimelerle aynı anlama gelen cümleler kurulur. Yeni bir dil eğitimi ve öğretimi gerçekleştirilirken farklı fikir alışverişleri yapılmalıdır. Öğrenenler ve öğretenler; dili öğrenmede istekli olmalı, çağa ayak uydurarak modern dünyanın son model kaynaklarını kullanmalıdır (Yaylı ve Bayyurt, 2009).

Motivasyon

Motivasyon iki türdür. İçsel ve dışsal motivasyon olmak üzere iki ayrılır. Şahin (2014) içsel ve dışsal motivasyon nedenlerini şu şekilde sıralamıştır:

İçsel motivasyonun nedenleri:

- ✓ İnsanın kendi egosunu tatmin etmek istemesi.
- ✓ Yeni bilgiler öğrenme arzusu.
- ✓ Farklı bir dil öğrenmek isteği.
- ✓ Etkili bir iletişim kurma isteği.
- ✓ Farklı kültürleri, toplumları tanıma isteği.
- ✓ Başarılı diyaloglar kurma isteği.

Dışsal motivasyonun nedenleri:

- ✓ Hediyeler almak.
- ✓ İş yerinde kademe ilerlemesi sağlama arzusu.
- ✓ Ekonomik olarak rahatlama isteği.
- ✓ Çok faydalı ve yararlı bir işe girme arzusu.
- ✓ Toplumda saygınlık kazanmak.

Hedef Dile Kùltürüne Karşı Tutum / Tavr

Öğrencilerin öğrenmek istediğı dile karşı ön yargılı, olumsuz ve negatif olmamaları gerekir. Özellikle o dilin kùltürüne, toplumuna ve insanlarına karşı bakış açıları kötü bir vaziyetteyse öğrenilecek dilde başarıya ulaşmaları söz konusu olamaz.

Öğrenciler, öğrenmek istedikleri dilin;

- ✓ toplumunu,
- ✓ insanlarını,
- ✓ şehirlerini,
- ✓ kùltürlerini,
- ✓ tarihini,
- ✓ sosyal durumunu,
- ✓ yemek kùltürünü,
- ✓ turistik yerlerini,
- ✓ sanatsal faaliyetlerini,
- ✓ bilimsel çalışmalarını,
- ✓ ticari faaliyetlerini dikkate almalarını Şahin (2014) çalışmasında dile getirmiştir.

Gelişim Düzeyleri

Öğrencilerin, öğrenme sürecini etkileyen özelliklerden birisi de gelişim düzeyleridir. Öğrenciye yeni bir dil öğretirken ana dildeki seviyesini, durumunu dikkatlice incelemek gerekir. Eğer öğrencinin ana dilde problemleri varsa yeni öğreneceğı dile de etki edecektir. En başta öğrencinin ana dildeki sıkıntıları belirlenmelidir. Akabinde bu sıkıntıları çözümlene yoluna gidilmelidir. Gerekirse öğrencinin yaşadığı ülkeye gidilerek ailesi, yakın çevresi ile iletişim kurularak, sorunun temel çekirdeğı incelenerek çözüme kavuşturulmalıdır. Daha sonra ikinci dil eğitimi ve öğretimi öğrenciye aktarılarak öğrencinin gelişim düzeyi incelenmelidir. Problemler devam ediyorsa bilimin ışığında tekrar problemleri çözümlene yoluna gidilmelidir (Bölükbaş, 2004).

Öğrenme Üslupları

Her öğrencinin öğrenme kapasitesi farklıdır. Kimisi klasik yöntemle kimisi modern yöntemle kimisi de karma bir yöntem kullanarak eğitim ve öğretim anlayışını sürdürür. Klasik yöntemde bir eğitmen öncülüğünde dil öğrenilir. Modern yöntemde ise çağa uygun teknik ve materyallerden yararlanılarak dil öğrenme amacı gerçekleştirilir. Karma yöntemde ise hem eğitmenden hem de çeşitli malzemelerden yararlanılarak dil edinimi gerçekleştirilir. Burada önemli olan ana nokta, öğrencinin kapasitesinin iyi tanınmasıdır. Aksi hâlde yanlış bir yöntem uygulanırsa dil eğitiminden sağlıklı sonuçlar elde edilemez (Erdem, 2009).

Yaş

Yabancı dil öğrenilirken küçük yaşlarda dilin temelini atmak, çekirdeğini oluşturmak çok önemlidir. Küçük yaşlarda dil öğretimi gerçekleştirilirse ilerleyen yıllarda çağrışımlar yapılarak ve öğrenme olumlu bir şekilde geliştirilerek sağlıklı bir dil edinimi sağlanır (Göçer ve Moğul, 2011).

Öğrencilerin İhtiyaçları ve Beklentileri

Öğrencilere dil öğretirken ihtiyaçları ve beklentilerine göre eğitim vermek çok önemli bir husustur. Öğrencinin ihtiyacına dönüt verilmez ise öğrenci dil öğrenmeyi bırakarak ülkesine geri dönebilir. Böyle negatif sonuçlar almamak için öğrenciye dil öğretmeden önce bilimsel veriler ışığında testler uygulanmalı, öğrencinin eksiklikleri, beklenti ve ihtiyaçları karşılanarak başarılı bir öğretim gerçekleştirilmelidir (Bayyurt, 2009).

Biliş Üstü Stratejileri Kullanma

Öğrencilerin kendi seviyelerine, durumlarına ve özelliklerine göre oluşturdukları öğrenme türüdür. Hangi ülkenin dilini ne maksatla ve hangi metotla öğrenecekleri, belirli bir kurs, eğitmen ya da teknoloji aracılığı ile öğrenmelerini baz almaktadır. Burada önemli olan öğrencinin nasıl istediğidir. Birilerinin yardımı ve yönlendirmesi istem dışı tercih edilirse öğrenilen dilden olumsuz bir sonuç elde edilebilir. Olumlu bir sonuç elde edilebilmesi için öğrenci kendi özgür ve hür iradesine göre karar vermelidir (Demircan, 2005).

Dış Faktörler

Demirel (2008) yeni bir dil öğrenilirken her öğrencinin hiç şüphesiz dış faktörlerin yani çevrenin ve toplumun etkisi altına girdiğini dile getirmiştir. Bu etkileri ise şu şekilde sıralamıştır.

- ✓ Dili öğreten öğretmen.
- ✓ Aile baskısı.
- ✓ Zaman.
- ✓ Yaşanılan ülkenin durumu.
- ✓ Teknolojiden yararlanma durumu.

2.4. ETKİLİ ÖĞRETİM

Her insan hiç şüphesiz küçük yaşlarda okula başlayarak bir topluluk içine dahil olur. Bu topluluğa dahil olmasıyla birlikte öğrenci bir gaye uğruna yönlendirilmeye başlanır. Öğretim sürecinde eğitmen çok önemlidir. Eğitmenin tutumu, davranışları, eğitim bilgisi, amacı, yöntemi eğitimi bizzat etkileyen faktörlerdir. Eğitmenin kafasında, zihninde hiçbir problemi, sıkıntısı, derdi olmamalıdır. Aksi takdirde, eğitmenin sıkıntıları olduğu zaman eğitim olumsuz etkilenir, dolaylı olarak öğrenci de eğitmen olumsuz etkilenecek başarısız bir eğitim süreci geçirir (Duman ve Ünal, 2008).

Etkili öğretimi etkileyen faktörleri Vahapoğlu (2009) şu maddeler halinde sıralamıştır:

- ✓ Etkili öğretimde öğretmen faktörü çok etkilidir.
- ✓ Öğretimde öğretmenin kullandığı materyaller, malzemeler çok iyi seçilmelidir.
- ✓ Olası bir yanlış materyal kullanımında, öğretim olumsuz sonuçlanır.
- ✓ Etkili bir öğretimde, kullanılacak yöntem çok ciddi öneme sahiptir.
- ✓ Öğrencinin durumuna göre bir öğretim süreci takip edilmelidir.
- ✓ Teknolojiden ve çağın gereklerine uygun aletlerden olabildiğince yararlanılmalıdır.
- ✓ Öğrencinin anlamadığı, kavrayamadığı bir konu olduğunda eğitmen gerektiğinde konuyu tekrar anlatarak öğrencinin kavramasını sağlamalıdır.
- ✓ Öğretmen dersi anlatarak karışık bir şekilde aktarım yapmamalıdır.

- ✓ Öğretmen dersi olabildiğince öğrencinin seviyesine göre yalın ve basit bir şekilde anlatmalıdır.
- ✓ Öğrenci dersi anlamadığı zaman öğrenciye küçük düşürücü gözle bakmamalıdır.
- ✓ Öğrenciye hata yapabilme isteğini hissettirmelidir.
- ✓ Öğrenci hata yaptığı zaman rencide edici yaklaşımla yaklaşmamalıdır. Hatasını düzelterek konuyu tekrar anlatmalıdır.
- ✓ Anlattığı konu ile ilgili destekleyici videolar, uygulamalar ve etkinliklerle konu desteklenerek pekiştirilir.
- ✓ Öğrenciye kaynak kitap takviyesi yapılarak öğretime destek sağlanmalıdır.
- ✓ Öğrencinin yetiştiği çevre çok önemlidir. Eğitimci bunu çok iyi bilmelidir. Çünkü yetiştiği çevre eğitime bizzat etki edeceğinden çevre faktörünü baz almalıdır.
- ✓ Öğrencinin geldiği ülkenin sosyal ve kültürel süreçlerini de ele almalıdır. Çünkü öğrenci olası bir savaş ülkesinden gelmiş olabilir. Bu durumda en iyi psikolog ve rehberlik danışmanlarına başvuru yapılmalıdır.
- ✓ Öğrenci öğretmen konuyu anlatmadan önce kendi imkanlarıyla çalışmalıdır. Öğretmen konuyu anlattıktan sonra öğretmenle beraber konu pekiştirilir. Anlamadığı yerler sorulur. O konuyla ilgili etkinlikler yapılır. Hata ve yanlışlar çok ise tekrar konu çalışılarak başarıya ulaşılır.

2.5. ETKİLİ ÖĞRETİMDE ÖĞRETMEN DAVRANIŞ VE ÖZELLİKLERİ

Senemoğlu (1997) ideal öğretmen tanımıyla ilgili yaygın inançları şu şekilde dile getirmektedir:

- ✓ Etkili ve iyi öğretmen uysaldır, panik yapmaz, öfkelenmez. Her zaman serinkanlıdır ve duygularını dışa vurmaz.
- ✓ Etkili öğretmen peşin hükümlü ve taraflı değildir. Bütün öğrencilere adaletli davranır. Cins ayrımı yapmaz.
- ✓ Etkili öğretmen duygularını bastırır ve öğrencilerine göstermez.
- ✓ Etkili öğretmen bütün öğrencileri eşit şekilde kabul eder. Hiçbir zaman favorileri yoktur.

Bozkurt (2005) alan yazına dayalı yaptığı bir çalışmada etkili bir öğretmende

bulunması gereken nitelikleri Şu Şekilde sıralamıştır:

- ✓ Dış görünüŐüne, temizliğine ve düzenli olmaya dikkat etmesi gerekir.
- ✓ Kendini yenilemeye ve tenkite açıktır.
- ✓ Kişisel problemlerini sınıfa ve okula yansıtmaz.
- ✓ öğrencileri yönlendirmelidir.
- ✓ Refaha odaklanmıŐtır.
- ✓ Fikri ve tavırlarıyla öğrenciler için sembolik bir model olmalıdır.
- ✓ öğrencilere karşı ilgili, müsamahalı ve Őefkatlidir.
- ✓ Ğrencilere karşı güven veren, doğru, tarafsız, dert ortağı ve yakın arkadaŐ olmalı.
- ✓ Sınıfta olumlu bir otorite oluşturur.
- ✓ öğrencilere karşı öncülük özelliğine sahip olmalıdır.
- ✓ öğrencileri, velileri, çevresini etkileyici özelliğe sahip olmalıdır.
- ✓ BarıŐı sağlayan , yargıçlık, temsilcilik özelliklerine sahiptir.
- ✓ Yürekli ve her konuda destek olmalıdır.
- ✓ BarıŐık, halden anlayan ve Őakacıdır.
- ✓ Problemlerden sızlanmak yerine problemlere are arar.
- ✓ Sınıfta disiplini sağlar, sınıfa toplu olarak ceza vermez, cezaları kişisel olarak verir.
- ✓ Verdiği devleri denetler.

ÖĞrenci zihninde Ğretmen davranışları çok önemlidir. ÖĞrencinin öğretmenden beklediği davranışları Bölükbaş (2004) Şu Şekilde sıralamıştır:

- ✓ Ğrenci öğretmenine karşı güven duymak ister.
- ✓ Ğrenci öğretmenden ziyade bir arkadaŐ, dost edinmek ister.
- ✓ Sürekli ders anlatılarak öğrenciyi dersten soğutmamalıdır eğitici.
- ✓ Ders dışı faaliyetlerde bulunularak, çeşitli etkinlikler yapılarak aktivite sağlanmalıdır.
- ✓ öğrenciyle birlikte sinema, tiyatro, konser gibi faaliyetlerde bulunulmalıdır.
- ✓ öğrenciye öğrendiği dilin ülkesini, tarihi ve turistlik yerlerini gezdirmelidir.
- ✓ Ğrenci hangi ülkenin dilini öğreneceğini görmelidir. O ülkenin insanlarıyla tanışmalı, kaynaŐmalı samimi bir ortam sağlanmalıdır.

- ✓ Öğrenci dilini öğreneceği ülkeyi tanıyıp severse öğrenme daha etkili ve kalıcı olacaktır.
- ✓ Öğretmen, öğrencinin hatasını tespit ettiğinde ona karşı argo ve şiddet uygularsa öğrenci dili öğrenmekten vazgeçebilir.
- ✓ Öğrenciye karşı eğitimci hata ve yanlış yapabilirliğini hissettirmelidir. Öğrenciyi rencide edici tutum ve davranışlar sergilememelidir.
- ✓ Öğrenciye ailesinin ve çevresindekilerin yokluğunu hissettirmemelidir.

2.6. YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

Dil eğitimi, eğitimci ve öğrenci olarak iki ana unsura ayrılmaktadır. Bu ana unsurlar öğrenme sürecini bizzat etkiler. Bu durum Türkçeyi yabancı dil olarak öğretme durumu için de geçerlidir. Dünyadaki değişim ve gelişimler sebebiyle farklı dilleri öğrenme isteği her geçen gün daha da çok artmaktadır. Bu durum Türkçe için de geçerlidir. Türkçe öğrenmek isteyenlere gerek ülkemizde gerekse yurt dışındaki çeşitli kurs, kurum ve kuruluşlarda Türk dili öğretilmektedir. Bu sebeplerden dolayı Türkçe eğitimi verecek eğitimci ihtiyacı doğmuştur (Göçer , 2009).

Türkçe öğretme konusunda gerek şahsi olarak gerekse de devlet ve özel kurslar aracılığıyla dil öğretilmesi gerçekleştirilmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretmek tecrübe gerektiren bir durumdur. Üniversitelerdeki tecrübeli akademisyenler, Türkçe öğretecek eğitimci adaylarını yetiştirmektedir (Barın, 2004).

Yabancı dil eğitimi çözülmemiş bir problemdir. Ana dil ve yabancı dil arasında sürekli bir savaş durumu söz konusudur. Öğrenilen dil Türkçe olduğunda da durum değişmez. Türkçeyi öğrenirken ders derste kalmamalıdır. Ders çıkışında ülkemizin şehirleri, kasabaları, tarihi yerleri ve müzeleri öğrenciye tanıtılmalıdır. Öğrenci Türk halkıyla tanışıp kaynaşmalıdır. Yemek kültürünü tanımalıdır. Türkiye'yi sevmelidir. İnsanların arasına katılarak tıpkı bir Türk gibi davranmalı ve Türkçe öğrenme sürecine katkı sağlamalıdır. Ders her ne kadar derste öğrenilirse öğrenilsin, önemli olan pratik ve uygulama yapmaktır. Gerek alışverişte gerek pazarda gerek sinemada kısacası hayatın her alanına katılarak dili yerinde ve zamanında öğrenmek dil öğrenme sürecine çok büyük katkı sağlayacaktır (Erdem, 2009).

Türkçeyi öğreten eğitimciler, öğrenciyi ders dışında çeşitli faaliyetlere katarak öğrencinin hayatın içinde eğitim öğretim almasını sağlamalıdır.

- ✓ Türk dđğünlerine katılım sağlayabilir öğrenci.
- ✓ Türk cenazelerine katılabilir.
- ✓ Türklerin gelenek ve görenek, örf, töre ve adetlerini öğrenebilir.
- ✓ Türk iş adamlarının yanında çalışarak katkı sağlayabilir öğrenci kendisine.
- ✓ Türkçe konserlere, olimpiyatlara ve festivallere katılım sağlayabilir öğrenci.

Barın (2004) , yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe öğrenmelerine katkı sağlamaları için yukarıdaki maddeleri sıralamıştır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenirken öğretime katkı sağlanması için hem öğretmene hem de öğrenciye büyük sorumluluk düşer. Her ikisi de bu sorumluluklarını yerine getirmelidir. İkisinden birisi sorumluluklarını yerine getirmediği zaman öğrenmede mutlaka eksiklikler oluşacaktır (Göçer ve Moğul, 2011).

2.7. YABANCI DİL ÖĞRETİMİ

Yabancı dil eğitimi verilirken öğrencinin geçmişteki bilgisi, hayalleri, tecrübeleri, ailevi durumları kısacası öğrencinin bütün özellikleri göz önüne alınmalıdır. Öğrenciye bilgi, öğrencinin iç güdüsel özelliği yani öğrenme özelliği aktif olduğunda verilebilir. Öğrenci bilgiyi öğrenmeyi istemelidir. Eğer isteksiz olursa bilgi verilemez öğrenciye (Açık, 2008). Bilgi vermek için aşağıdaki şartların oluşması ve uygunluğun sağlanmasını Açık (2008) şöyle sıralamıştır:

- ✓ Yabancı dil öğrenmek isteyen kişinin ilk önce hedefi, gayesi olacaktır.
- ✓ Yabancı dil turizm, ticaret, eğitim ve sağlık başta olmak üzere çeşitli amaçlarla öğrenilmek istenmektedir.
- ✓ Yabancı dili, keyfi, istekli öğrenen kimseler de mevcuttur. Bu kişilerin yeni bir dil öğrenme arzusu, yeni yerleri tanıma isteği, kültürel ve sosyal olarak tanışma, kendilerini geliştirme istekleri bulunmaktadır.
- ✓ Yabancı dil öğrenmek bazı durumlarda en temel ihtiyaçtır. Özellikle büyük iş adamlarının ticaret , turizm ve yatırım amacıyla öğrenme mecburiyetleri vardır.

Yeni bir dil eğitimi verilirken ders saatinin yeterli olması çok önemlidir. Öğrenci derslerde dil öğreniminden haz almalıdır. Hiç şüphesiz az zamanda, etkili ve verimli bir şekilde dil eğitimi verilemez. Dil eğitimi öğrenciyi bunaltmayacak şekilde olmalı ki dersten öğrenci verim alabilsin. Dil eğitiminde öğrencinin beklentileri ve istekleri göz önüne alınmalıdır. Çünkü dili öğretirken, sadece eğitmenin istek ve arzularıyla yola

çıkılırsa öğrencinin fikirleri, düşünceleri dikkate alınmadığı zaman dil öğretiminden faydalı bir sonuç elde edilemez. Öğretmenin bilgisi, tecrübesi ve kapasitesi çok önemlidir. Öğretmenin kapasitesine göre öğrenci verilmelidir. Çünkü kapasitesi yüksek öğrenciler bulunduğu zaman, eğer öğretici yetersiz olursa öğrenci dil öğreniminden verim alamayıp dil öğrenmekten vazgeçebilir (Ekmekçi, 1983).

Dil eğitimine öğrenci gözünden baktığımızda da farklılıklar oluşacaktır. Öğrenci özelliklerini Bayyurt (2009) aşağıda şu şekilde sıralamıştır:

- ✓ Öğrencinin kendi ülkesindeki yaşantısı.
- ✓ Öğrencinin tahsili.
- ✓ Öğrencinin zihinsel özellikleri.
- ✓ Öğrencinin sosyal ve psikolojik durumu.
- ✓ Öğrencinin eğitime karşı tavrı.
- ✓ Öğrencinin dilini öğrendiği ülkeye karşı tavrı.
- ✓ Öğrencinin ana dili.
- ✓ Öğrencinin kapasitesi.

2.8.YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNİN TARİHÇESİ

Dünya ve evren bir değişim aşamasındadır. Bu yüzden ülkeler birbirleriyle etkileşim içindedir. Her toplumun, her milletin kendine özgü kullandığı ana dili vardır. Türk milletinin ana dili Türkçedir. Türkçenin dil tarihi çok eskilere dayanmaktadır. Hunlardan Karahanlılara, Selçukludan Osmanlıya kadar çok eski bir tarihe uzanır (Karakuş, 2006).

Yabancı uyruklu insanlara Türkçe öğretmek amacıyla yazılan ilk eser olan Divânu Lugâti't - Türk, Araplara Türkçe öğretmek amacıyla Kaşgarlı Mahmut tarafından yazılmıştır (Açık, 2008).

Eski Anadolu Türkçesi zamanındaki en ciddi olay Karamanoğlu Mehmet Bey'in 15 Mayıs 1277 günü yayımladığı "*Bundan sonra çarşıda, pazarda, düğünde, dernekte, cenazede, toplulukta kısacası yaşamın her alanında Türkçe kullanılacaktır*" buyruğudur (Adıgüzel, 2010).

Göktürk kağanlığı döneminde daha çok Çinlilerle münasebet kurulmuştur. Bu dönemde temel kaynak görevini üstlenen Orhun Yazıtları'dır. Orhun Yazıtı'nın önemli

bir kısmının Çince oluşu Türkçenin diğer devletler tarafından öğrenildiğinin ispatıdır. Türkçe çok önemli ve kudretli bir dildir. Bundan milyonlarca sene öncesi başka devletler tarafından öğrenildiği bunun ispatıdır (Durmuş ve Okur, 2013).

Karahanlılar döneminde Yusuf Has Hacib vasıtasıyla kaleme alınan Kutadgu Bilig de önemli bir eserdir. Kutlu bir eser olma özelliğine sahiptir. O zamanın şartlarına göre yazılmış muazzam bir eserdir (Polat, 2003).

Memlüklerin iktidara gelişi ve silahlı kuvvetlerin baskın olmasıyla bu dönemde Türkçe gelişmiştir. Türk ordusunda eksiklikler olduğundan Arapların Türk ordusunda paralı askerlik yapması Türkçenin diğer milletler tarafından öğrenilmesine yol açmıştır (Biçer, 2012). Bu dönemde Türkçe yoğun bir rağbete uğramıştır. Sayıca fazla eser üretilmiştir.

Selçuklular zamanında da devletin sınırlarının hat safhaya ulaşmasıyla, çeşitli devletlerle münasebet kurulmasıyla Türkçeye rağbet artmıştır. Selçuklular başka toplumları himayesi altına alınca himayelerine aldıkları toplum mecburen Türkçe öğrenmek zorunda kalmıştır. Bu dönemde Türkçe öğrenenlerin sayısı da milyonları aşmıştır (Karakuş, 2006).

Osmanlı Devleti zamanında asıl hat safhaya ulaşmıştır yabancılara Türkçe öğretimi konusu. Osmanlılar zamanında asıl dayanak devşirme sistemidir. Yeniçeri ocağına alınan gayrimüslimler, savaşlarda esir düşenler ve Osmanlının topraklarına kattıkları topluluklardan alınan kişilere gerek devletin çeşitli kademelerinde görev verilmiş gerekse de orduda askerlik yapmışlardır. Bu kişilere Türkçe öğretilmiştir. Osmanlı Devleti'nin 3 kıtaya hakim olması ve Avrupa'dan Asya'ya tüm dünyada hüküm sürmesi Türkçenin yayılmasına, gelişmesine ve başka milletler tarafından öğrenilmesine neden olmuştur (Adıgüzel, 2010).

2.9. YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNİN GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Türkçenin gerek yerli halka gerekse yabancı insanlara ve dünyada kalabalık bir topluluğa öğretilmeye başlandığı günümüzde, Türkçenin nasıl daha fazla kişiye öğretilmesi ve daha kalıcı öğretilmesi konuları günümüzün önemli sorunlarındanır. Türkçe öğretilmeden önce nasıl ve hangi yöntemle öğretilmeli, nasıl bir yol izlenmeli ilk önce bu sorunları halletmek gerekir (Çetinkaya, 2014).

Günümüzde ülkemize milyonlarca yabancı uyruklu kişi gelmektedir. Bu kimselerin geliş amaçlarını aşağıda Dolunay (2005) aktarmıştır:

- ✓ Eğitim ve öğretim için.
- ✓ Sağlık için.
- ✓ Bilimsel çalışmalar için.
- ✓ Ticaret için.
- ✓ Turizm için.
- ✓ Sosyal ve kültürel değişiklik için.
- ✓ Savaşlar için.

Çeşitli sebeplerle farklı ülkelerden ülkemize gelen yabancı uyruklu kimseler Türkçe öğrenmek istemektedirler. Bu kimseler gerek TÖMER (Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi) aracılığıyla gerekse bireysel gayretlerle ve çeşitli kurslar aracılığıyla Türk dilini öğrenmektedirler (Ünlü, 2011).

Türkiye'de üniversite okumak isteyen yabancı uyruklu kişiler, mecburen Türkçe öğrenmek zorundadırlar. Türkçe öğrenmezlerse okudukları bölüme devam edemezler. Çünkü Türkiye'deki bölümlerin geneli Türkçe ağırlıklı eğitim ve öğretim verdiği için dersin içeriğini algılayamazlar. (Timurtaş, 1981).

Türkiye'de her şehirde üniversite vardır. Bu üniversitelerin tamamına yakınında Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezleri bulunmaktadır. Buradaki akademisyenler yabancı uyruklu kişilere Türkçe öğretmektedir. Burada öğrenciler sağlıklı bir eğitim alarak, Türk dilini öğrenerek amaçlarına ulaşır. Yıl sonunda sınavlara girerek durumlarına bakılır, eğer sonuçlar güzel ve olumluysa mezun olarak gayelerine ulaşırlar (Boylu ve Başar, 2016).

Yabancı uyruklu kişiler için hizmete açılan bir diğer kurum ise Yunus Emre Vakfı'dır. Bu vakıf tıpkı TÖMER gibi Türkçe öğretir. Dünya genelinde 43 tane merkezi bulunmaktadır. Bu kurum Türk dilini dünyaya tanıtarak çeşitli ırklardaki insanlara öğretim faaliyeti sağlamaktadır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, çalışmada kullanılan veri toplama araçları ve verilerin analizi süreçlerine dair bilgilere yer verilmiştir.

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu çalışmada Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenme verimliliğini etkileyen öğretmen davranış ve özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenme verimliliğini etkileyen öğretmen davranış ve özelliklerinin belirlenmesi için nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması yöntemiyle desenlenmiş bir çalışmadır. Durum çalışması deseni; özellikle sosyal bilimlerde, psikolojide, antropolojide ve ekoloji alanlarında kullanılmaktadır. Durum çalışmasına olan ihtiyaç karmaşık sosyal olguları anlama isteği ile ortaya çıkmıştır. Alan yazında durum çalışmasının birçok tanımı bulunmaktadır. Durum çalışması, güncel olan ve araştırmacı kontrolünün değişkenler üzerinde olmadığı durumlarda nasıl ve neden sorularını cevaplamak için kullanılan bir araştırma yöntemidir. Durum çalışması, nasıl ve niçin sorularını temel alarak araştırmacının kontrol edemediği bir olgu ya da olayı derinliğine incelemesine olanak veren araştırma yöntemidir. Durum çalışması, olgunun bağlamından ayrılmasının zor olduğu durumlarda bu olguyu incelemek için kullanılabilir (Özdemir, 2002).

3.2. ARAŞTIRMA EVREN VE ÖRNEKLEMİ

Bu çalışmanın evrenini 2021-2022 akademik yılında TÖMER'lerde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrenciler ve görev yapan öğretim elemanları oluşturmaktadır. Çalışmanın katılımcılarını ise bu evrenden amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemiyle Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Öğretimi Araştırma ve Merkezlerinde (TÖMER) Türkçe öğrenen en az A2 düzeyindeki elli yabancı uyruklu öğrenci ve farklı TÖMER'lerde görev yapmakta olan yirmi iki öğretim elemanı oluşturmaktadır.

3.3. VERİ TOPLAMA ARACI

Çalışmada veriler; öğrencilerden odak grup görüşmesi tekniği ve araştırmacının hazırladığı görüşme sorularıyla, öğretim elemanlarından ise bireysel görüşme tekniği ve

yine araştırmacının hazırladığı görüşme sorularıyla toplanmıştır. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil ğretimi Araştırma ve Merkezinde (TÖMER) ğrenim görmekte olan en az A2 düzeyindeki yabancı uyruklu öğrenciler dört gruba ayrılarak odak grup görüşmesi yapılmıştır. Her grup ile yapılan görüşmeler 25 dakika sürmüştür. Gazi Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil ğretimi Araştırma ve Merkezinde (TÖMER) ise öğrenim görmekte olan en az A2 düzeyindeki yabancı uyruklu öğrenciler 3 gruba ayrılarak odak grup görüşmesi yapılmıştır. Her grup ile yapılan görüşmeler 25 dakika sürmüştür. Görüşmeler sırasında ses kayıt cihazına kaydedilen veriler, ilk olarak kâğıda aktarılmıştır. Verileri kâğıda aktarma işlemi sırasında, katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevapların olduğu gibi, hiçbir değişiklik yapılmadan yazılmasına dikkat edilmiştir. Kâğıda aktarılan veriler ile ses kayıtları karşılaştırılarak tespit edilmeyen veri kalmamasına zen gösterilmiştir. Deşifre edilen görüşme kayıtları katılımcıların incelemesine sunulmuş onların görüşme kayıtlarını teyit etmeleri sağlanmıştır. Katılımcıların yönlendirmeleriyle gerekli düzeltme ve düzenlemeler gerçekleştirilmiştir.

ÖğRENCİ SORULARI

- 1) Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenirken karşılaştığınız zorluklar nelerdir? Sizce Türkçe öğrenmek zor mu? Açıklayınız.
- 2) Türkçeyi daha iyi öğrenmenizin hangi etkenlere bağlı olduğunu düşünüyorsunuz? Bir diğer ifadeyle ğrencilerin Türkçe ğrenme dzeyinize etki eden etmenler nelerdir?
- 3) zellikle derslerde hangi etken ve koşulların Türkçe ğrenme düzeyiniz üzerinde etkili olduğunu düşünüyorsunuz?
- 4) Türkçe ğrenme düzeyiniz üzerinde ğretim elemanı davranış ve özelliklerinin ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?
- 5) Bir ğretim elemanının ders öncesinde ve derste gerçekleştirdiği hangi davranışlar, hangi eylemler daha iyi, daha yüksek düzeyde Türkçe öğrenmenizi sağlamaktadır? Bir diğer ifadeyle ğretim elemanı ders öncesinde ve derste neleri yaptığı, nelere dikkat ettiği zaman Türkçeyi daha iyi öğrendiğinizi düşünüyorsunuz?
- 6) Bir ğretim elemanının hangi özelliklerinin derslerde daha iyi, daha yüksek

düzeyde Türkçe öğrenmenizi desteklediğini, kolaylaştırdığını söyleyebilirsiniz? Bir diğer ifadeyle öğrencilerin daha iyi öğrenmelerini sağladığını düşündüğünüz öğretim elemanı özellikleri nelerdir?

7)Öğretim elemanlarının hangi davranış, eylem ve özelliklerinin öğrencilerin öğrenmelerini olumsuz etkilediğini düşünüyorsunuz?

ÖĞRETİM ELEMANI SORULARI

1) Türkçeyi yabancı dil olarak öğretirken karşılaştığınız zorluklar nelerdir?

2) Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçeyi daha iyi öğrenmelerinin hangi etkenlere bağlı olduğunu düşünüyorsunuz? Bir diğer ifadeyle öğrencilerin Türkçe öğrenme düzeyine etki eden etmenler nelerdir?

3) Özellikle derslerde hangi etken ve koşulların öğrencilerin Türkçe öğrenme düzeyi üzerinde etkili olduğunu düşünüyorsunuz?

4)Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe öğrenme düzeyi üzerinde öğretim elemanı davranış ve özelliklerinin ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?

5) Bir öğretim elemanı olarak ders öncesi ve derste gerçekleştirdiğiniz hangi davranışlar, hangi eylemler yabancı uyruklu öğrencilerin derslerde daha iyi, daha yüksek düzeyde Türkçe öğrenmelerini sağlamaktadır? Bir diğer ifadeyle ders öncesinde ve derste neleri yaptığınız, nelere dikkat ettiğiniz zaman öğrenciler daha iyi öğrenmektedir?

6) Bir öğretim elemanı olarak hangi özelliklerinizin yabancı uyruklu öğrencilerin derslerde daha iyi, daha yüksek düzeyde Türkçe öğrenmelerini desteklediğini, kolaylaştırdığını söyleyebilirsiniz? Bir diğer ifadeyle öğrencilerin daha iyi öğrenmelerini sağladığını düşündüğünüz özellikleriniz nelerdir?

7)Öğretim elemanlarının hangi davranış, eylem ve özelliklerinin öğrencilerin öğrenmelerini olumsuz etkilediğini düşünüyorsunuz?

3.4. VERİLERİN ANALİZİ

Bu araştırmada Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenme verimliliğini etkileyen öğretmen davranış ve özelliklerini tespit etmek ve analiz etmek amacıyla “içerik

analizi” yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi sürecinde görüşmelerden elde edilen ham veriler ilk olarak kağıda dökülmüş, sonrasında kodlara dönüştürülmüş ve kodlardan kategorilere ulaşılmıştır. Kategoriler de daha önceden araştırma sorularının ortaya koyduğu temalar altında gösterilmiştir. Bu araştırmanın bulgularının tanımlanması ve yorumlanması, kodlar ve temaların belirlenip düzenlenmesiyle sağlanmıştır. Bulgular bölümünde, bazı görüşler “geçerlilik” sağlamak amacıyla doğrudan aktarılmıştır. Doğrudan alıntılarda, bilimsel etik gereği katılımcı öğrencilerin isimleri gizlenmiştir. Görüşleri aktarılan öğrenciler için başka isimler kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1 YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERİN TÜRKÇE ÖĞRENİMİNE İLİŞKİN BULGULAR

4.1.1 Yabancı Öğrencilerin Türkçe Öğrenirken Karşılaştığı Zorluklara İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında "Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenirken karşılaştığınız zorluklar nelerdir? Sizce Türkçe öğrenmek zor mu?" sorusuna ilişkin öğrencilerden elde edilen bulgular Tablo 1'de sunulmuştur:

Tablo 1: Öğrencilerin Türkçe Öğrenirken Karşılaştıkları Zorluklar

Türkçede söz varlığının geniş oluşu
Yabancı sözcüklerin çok oluşu
Farklı bir dil ailesinden oluşu
Dil bilgisi kurallarının fazla oluşu
Düşük motivasyon
Türkçeye mahsus bazı sesler
Türkçenin söz dizimi

Bu bulgulara ulaşıldığına ilişkin kanıt oluşturması açısından öğrenci cevaplarından bazıları aşağıda doğrudan aktarılmıştır:

Türkçede Kelime Sayısının Fazla Oluşu

Ö 3: "Türkçe çok zor. Çünkü çok fazla kelime var."

Yabancı Sözcüklerin Çok Oluşu

Ö 8: "Çok fazla Arapça ve İngilizce sözcük var.Yazı yazarken bu durum kelimeleri İngilizce ve Arapça yazmama sebep oluyor."

Farklı Dil Ailesinden Oluşu

Ö 22: "Türkçe ile Arapça birbirine çok uzak diller. Çünkü Arapça, Hami - Sami dil ailesinden."

Dil Bilgisi Kurallarının Fazla Oluşu

Ö 14: "Türkçede yazmak ve dil bilgisi zor. Dil bilgisi kuralları fazla."

Düşük Motivasyon

Ö 15: "Bilmediğim yeni bir dil olduğu için ilgimi çekmiyor."

Türkçeye Mahsus Bazı Sesler

Ö 25: "Türkçe yazmak çok zor. Çünkü Somali dilinde " -ı , -i , -ö, -ü" harfleri yok. Ama bunlar Türkçede var.

Türkçenin Söz Dizimi

Ö 1: " Türkçede fiiller sonda. Bu benim aklımı karıştırıyor.

4.1.2.Yabancı Öğrencilerin Türkçe Öğrenme Düzeyini Etkileyen Etkenlere İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında "Türkçeyi daha iyi öğrenmenizin hangi etkenlere bağlı olduğunu düşünüyorsunuz. Bir diğer ifadeyle öğrencilerin Türkçe öğrenme düzeyinize etki eden etmenler nelerdir?" sorusuna ilişkin öğrencilerden elde edilen bulgular Tablo 2'de sunulmuştur:

Tablo 2: Türkçe Öğrenme Düzeyini Etkileyen Etkenler

Geniş söz varlığı

Motivasyon

Türk arkadaşlar

Ana dili ile benzerliği

Öğretmen

Uygulama sıklığı

Türkçeyi yerinde öğrenme

Film, dizi ve şarkılar

Bu bulgulara ulaşıldığına ilişkin kanıt oluşturması açısından öğrenci cevaplarından bazıları aşağıda doğrudan aktarılmıştır:

Geniş Söz Varlığı

Ö 23: "Sözcük dağarcığı ne kadar geniş olursa o dilde yazmak ve konuşmak kolaylaşıyor."

Motivasyon

Ö 3: "Bence Türkçe öğrenmeyi etkileyen en önemli etken ben kendimim.Çünkü ben Türkçeyi öğrenmeyi çok istiyorum."

Türk Arkadaşlar

Ö 37: "Benim arkadaşlarımda hepsi Türk ve ben onlardan çok şey öğreniyorum."

Ana Dili İle Benzerliği

Ö 27: "Türkçe ile Kazakça birbirine benziyor. O yüzden bu da olumlu etkiliyor."

Öğretmen

Ö 14: "Öğretmen ne kadar iyi olursa öğretim de o kadar iyi oluyor."

Uygulama Sıklığı

Ö 39: "Ne kadar pratik yaparsan o kadar iyi öğreniyorsun."

Türkçeyi Yerinde Öğrenme

Ö 3: "Dışarı çıktığımızda herkes Türkçe konuşuyor."

Film, Dizi ve Şarkılar

Ö 23: "Ben çok fazla dizi izliyorum ve şarkı dinliyorum. Bu da öğrenmeye katkı sağlıyor."

4.1.3. Yabancı Öğrencilerin Derslerde Türkçe Öğrenme Düzeyini Etkileyen Etkenlere İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında " Özellikle derslerde hangi etken ve koşulların Türkçe öğrenme düzeyiniz üzerinde etkili olduğunu düşünüyorsunuz?" sorusuna ilişkin öğrencilerden elde edilen bulgular Tablo 3'te sunulmuştur:

Tablo 3: Derslerde Türkçe Öğrenme Düzeyini Etkileyen Etkenler

Araç dil kullanımı
Öğrenme araç ve gereçlerinin çeşitli oluşu
Ödev miktarı
Sözel olumlu pekiştireçler
Uygulama sıklığı
Öğrenci merkezli öğretim yöntemi
Eğlence odaklı dersler
Öğrenci merkezlilik
Kültür aktarımı
Öğretmenden geri bildirim almak
Derslere katılım
Ders dışı sohbet ve etkinlikler
Öğretmenin ilgiliği
Teknoloji kullanımı
Öğretmenin tavır ve davranışları
Daha fazla duyuya hitap edilmesi

Bu bulgulara ulaşıldığına ilişkin kanıt oluşturması açısından öğrenci cevaplarından bazıları aşağıda doğrudan aktarılmıştır:

Araç Dil Kullanımı

Ö 2: "Derslerde Türkçe öğretilirken İngilizceden de yararlanılması öğrenmemizi olumlu etkiliyor."

Öğrenme Araç ve Gereçlerinin Çeşitli Oluşu

Ö 1: "Derslerde atasözü, deyim, bilmece varsa ve bir video varsa dersler daha etkili ve verimli geçiyor."

Ödev Miktarı

Ö 4: "Derslerde ödevlerin çok verilmesi, öğrenme düzeyimizi olumsuz etkiliyor."

Sözel Olumlu Pekiştireçler

Ö 41: "Derslerde öğretmenin 'mükemmel, aferin, çok güzel olmuş' demesi

olumlu etkiliyor."

Uygulama Sıklığı

Ö 12: "Derslerde sürekli pratik yapmanın olumlu etkisi var."

Öğrenci Merkezli Öğretim Yöntemi

Ö 5: "Derslerde günlük hayattaki olayları bizler canlandırıyoruz. Bu dersi eğlenceli hâle getiriyor."

Eğlence Odaklı Dersler

Ö 6: "Derslerde günlük hayattaki olayları bizler canlandırıyoruz. Bu dersi eğlenceli hâle getiriyor."

Öğrenci Merkezlilik

Ö 27: "Derslerde öğretmenin sürekli bizi konuşturması öğrenmemizi olumlu etkiliyor."

Kültür Aktarımı

Ö 20: "Mesela bizim öğretmenimiz derste Türk kültürünü anlatıyor, haritada gösteriyor. Bu da öğrenmemizi olumlu etkiliyor."

Öğretmenden Geri Bildirim Almak

Ö 11: "Öğretmenimiz yanlışlarımızı, eksikliklerimizi anlatıyor. Bu şekilde daha iyi öğreniyoruz."

Derslere Katılım

Ö 45: "Derslere bizler de katılınca daha kalıcı oluyor dersler."

Ders Dışı Sohbet ve Etkinlikler

Ö 3: "Derslerde öğretmenin sürekli ders anlatması değil de arada sırada bizimle sohbet etmesi olumlu etkiliyor."

Öğretmenin İlgililiği

Ö 11: "Öğretmenin derslerde bize ilgili davranması bizim daha iyi öğrenmemizi"

sağlıyor."

Teknoloji Kullanımı

Ö 24: "Derslerimizde öğretmenimiz teknolojiyi çok iyi kullanıyor. Bizlere videolar izletiyor, resimler gösteriyor. Bu şekilde daha iyi öğreniyoruz."

Öğretmenin Tavrı ve Davranışları

Ö 33: "Öğretmenimiz bize kızmıyor. Yanlış yaptığımızda bize doğrusunu anlatıyor ve düzeltiyor."

Daha Fazla Duyuya Hitap Edilmesi

Ö 20: "Öğretmenimiz bize videolar izletiyor, şarkılar dinletiyor, resimler gösteriyor. Bu yüzden daha iyi anlıyoruz."

4.1.4. Öğretim Elemanlarının Yabancı Öğrencilerin Türkçe Öğrenme Düzeyi Üzerindeki Davranış ve Özelliklerinin Ne Kadar Etkili Olduğuna İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında öğrencilere sorulan dördüncü soruya "Türkçe öğrenme düzeyiniz üzerinde öğretim elemanı davranış ve özelliklerinin ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?" öğrencilerin verdikleri cevaplardan elde edilen bulgulara göre bu soruya öğrencilerin geneli "Çok Etkiliyor" cevabını vermişlerdir.

Bu bulguya ulaşıldığına ilişkin kanıt oluşturması açısından öğrenci cevaplarından bazıları aşağıda doğrudan aktarılmıştır.

Ö 8: "Öğretmenlerin davranış ve özellikleri çok etkili. Çünkü o bize ilgi gösterirse, bizimle ilgilenirse biz daha iyi anlıyoruz."

Ö 22: "Öğretmen davranış ve özellikleri çok etkili. Çünkü iyi hoca varsa iyi ders var."

Ö30: "Öğretmen davranış ve özellikleri bana göre çok etkili. Çünkü dersi eğlenceli anlatıyorsa daha iyi öğreniyoruz."

Ö 15: "Türkçe öğrenmede öğretmen davranış ve özellikleri benim için çok etkili. Mesela çok sinirli bir öğretmen olursa, hiç ilgi göstermeyen bir öğretmen olursa her şey daha da zorlaşıyor benim için."

Ö 17: "Mesela hiç dinlemiyor,' ben anlatıyorum neden dinlemiyorsun' diyor ve sürekli kızılıyorsa bu beni olumsuz etkiliyor, derse ilgi azalıyor. O yüzden öğretmen davranışı ve özellikleri çok çok etkili."

Ö 20: "Bir dili öğrenmede bizim en büyük yardımcımız öğretmendir bence. Bu yüzden öğretmen ve onun davranışları, özellikleri çok etkili."

Ö 28: "Bana göre de öğretmen davranış ve özellikleri çok etkili. İyi bir öğretmen her zaman öğretiyor. Ama kötü öğretmenden anlamıyoruz."

Ö 4: "Benim için öğretmen davranışları ve özellikleri dil öğrenmede çok etkili."

4.1.5. Öğretim Elemanlarının Yabancı Öğrencilerin Öğrenme Düzeyini Olumlu Etkileyen Ders Dışı ve Ders Sırasındaki Davranışlarına İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında "Bir öğretim elemanının ders öncesinde ve derste gerçekleştirdiği hangi davranışlar, hangi eylemler daha iyi, daha yüksek düzeyde Türkçe öğrenmenizi sağlamaktadır?" sorusuna ilişkin öğrencilerden elde edilen bulgular Tablo 4 ve 5'de sunulmuştur:

Tablo 4: Öğretim Elemanının Öğrencilerin Öğrenme Düzeyini Olumlu Etkileyen Ders Dışı Davranışları

Planlama
Ödevlendirme
Kitap okutma
Öğrenciye samimiyet ve ilgi
Rehberlik
Öğrenciye ders dışında da ilgi gösterme

Bu bulgulara ulaşıldığına ilişkin kanıt oluşturması açısından öğrenci cevaplarından bazıları aşağıda doğrudan aktarılmıştır:

Planlama

Ö13: "Öğretmen ne yapacağını planlıyorsa biz daha iyi öğreniyoruz."

Ödevlendirme

Ö 1: "Öğretmen haberler konusunda 'Gidin, bir haber dinleyin.' deyince biz daha

motive oluyoruz."

Kitap Okutma

Ö 42: "Öğretmenimiz derslerden önce bize kitap okutuyor."

Öğrenciye Samimiyet ve İlgi

Ö 21: "O bize ilgi gösterirse biz daha iyi anlıyoruz."

Rehberlik

Ö 15: "Bize ne yapmamız gerektiğini, neyin doğru olduğunu söylemeli."

Öğrenciye Ders Dışında da İlgi Gösterme

Ö 8: "Öğretmenimiz ayrıca ders dışında da bizimle çok ilgileniyor."

Tablo 5: Öğretim Elemanının Öğrencilerin Öğrenme Düzeyini Olumlu Etkileyen Ders Sırasındaki Davranışları

Araç dil kullanımı
Görsel-işitsel materyal kullanımı
Motive etme
Öğrenciye görelî ilkesine uygun ders sunumu
Eğlenceli ders sunumu
Dinlenme fırsatı verme
Ders dışı konularda sohbet
Tekrar ve pekiştirme
Öğrenme güçlüğü çeken öğrencilere özel ilgi
İyi iletişim
Öğrencilerin aktif katılımını sağlama
Uygulama yapma fırsatı yaratma
Kültür aktarımı
Geri bildirimde bulunma ve değerlendirme
Teknoloji kullanımı
Öğrenciye samimiyet ve ilgi
Rehberlik
Güdüleme
Öğrenci merkezli öğretim

Bu bulgulara ulaşıldığına ilişkin kanıt oluşturması açısından öğrenci

cevaplarından bazıları aşağıda doğrudan aktarılmıştır:

Araç Dil Kullanımı

Ö 2: "Derslerde Türkçe öğretilirken İngilizceden de yararlanılması öğrenmemizi olumlu etkiliyor."

Görsel - İşitsel Materyal Kullanımı

Ö 28: "Mesela derste bir video varsa ders daha iyi, eğlenceli oluyor."

Motive Etme

Ö 7: "Öğretmen 'iyi yapmışsın', 'çok güzel olmuş' derse daha iyi öğreniyoruz."

Öğrenciye Görelik İlkesine Uygun Ders Sunumu

Ö 12: "Öğretmen dersi anlayacağımız şekilde anlatıyorsa bizim için daha iyi oluyor."

Eğlenceli Ders Sunumu

Ö 10: "Öğretmen derste dersi eğlenceli bir şekilde anlatıyorsa daha iyi anlıyoruz."

Dinlenme Fırsatı Verme

Ö 30: "Mesela dersin ilk 10 dakikası ile son 10 dakikasında yorgun oluyoruz. Öğretmen derse hemen başlamayıp bizimle sohbet ederse daha motive oluyoruz."

Ders Dışı Konularda Sohbet

Ö 32: "Öğretmen hemen derse başlamayıp bizimle sohbet ederse daha motive oluyoruz."

Tekrar ve Pekiştirme

Ö 14: "Öğretmen hepimiz anlayana kadar tekrar ediyor. Bu da öğrenmemizi olumlu etkiliyor."

Öğrenme Güçlüğü Çeken Öğrencilere Özel İlgi

Ö 3: "Mesela ben yazmada zorlanıyorum. Öğretmen yardım ederse daha iyi"

oluyor."

İyi İletişim

Ö 5: "Öğretmen bizimle olumlu ilişki, olumlu iletişim kuruyorsa dersi daha iyi anlıyoruz."

Öğrencilerin Aktif Katılımını Sağlama

Ö 38: "Öğretmen bizi derse aktif olarak katıyorsa daha iyi öğreniyoruz."

Uygulama Yapma Fırsatı Yaratma

Ö 42: "Öğretmenin konuşma ve yazmada sürekli pratik yaptırması daha iyi anlamamızı sağlıyor."

Kültür Aktarımı

Ö 20: "Mesela bizim öğretmenimiz derste Türk kültürünü anlatıyor, haritada gösteriyor. Bu da öğrenmemizi olumlu etkiliyor."

Geri Bildirimde Bulunma ve Değerlendirme

Ö 1: "Öğretmen hepimizin yazısını kontrol ediyor ve yanlışları sınıfta hepimize açıklıyor. Bu da bizim için olumlu oluyor."

Teknoloji Kullanımı

Ö 6: "Bizim öğretmenimiz projeksiyonu çok kullanıyor. Bu da öğrenmemizi kolaylaştırıyor ve daha iyi anlıyoruz."

Öğrenciye Samimiyet ve İlgisi

Ö 21: "O bize ilgi gösterirse biz daha iyi anlıyoruz."

Rehberlik

Ö 15: "Bize ne yapmamız gerektiğini, neyin doğru olduğunu söylemeli."

Güdüleme

Ö 26: "Öğretmen 'yapabilirsin' deyince daha iyi oluyor."

Öğrenci Merkezli Öğretim

Ö 28: "Bizim öğretmenimiz, bizi çok konuşturuyor, bize sürekli pratik yaptırıyor.Bu da bizim daha iyi öğrenmemizi sağlıyor."

4.1.6. Öğretim Elemanlarının Yabancı Öğrencilerin Öğrenme Düzeyini Olumlu Etkileyen Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında "Bir öğretim elemanının hangi özelliklerinin derslerde daha iyi, daha yüksek düzeyde Türkçe öğrenmemizi desteklediğini, kolaylaştırdığını söyleyebilirsiniz?" sorusuna ilişkin öğrencilerden elde edilen bulgular Tablo 6'da sunulmuştur:

Tablo 6: Öğretim Elemanının Öğrencilerin Öğrenme Düzeyini Olumlu Etkileyen Özellikleri

Sabırlılık
Samimiyet
Eğlencelilik
Güler yüzlülük
Mesleğe bağlılık
Ana dili hakimiyeti
Alan hakimiyeti

Bu bulgulara ulaşıldığına ilişkin kanıt oluşturması açısından öğrenci cevaplarından bazıları aşağıda doğrudan aktarılmıştır.

Sabırlılık

Ö 29: "Mesela bizim öğretmenimiz gerçekten çok sabırlı."

Samimiyet

Ö 35: "Öğretmen bize çok yakın davranıyor.Bu daha iyi öğrenmemizi sağlıyor."

Eğlencelilik

Ö 41: "Bizim öğretmenimiz çok eğlenceli."

Güler Yüzlülük

Ö 42: "Öğretmenimiz bize çok güler yüzlü davranıyor."

Mesleğe Bağlılık

Ö 26: "Eğer öğretmen yaptığı işi seviyorsa dersi daha iyi anlatacak."

Ana Dili Hakimiyeti

Ö 17: "Öğretmen ana dilini iyi biliyor ve seviyorsa bize de çok iyi öğretecek."

Alan Hakimiyeti

Ö 5: "Öğretmenin alanında özellikle dil bilgisinde iyi olması önemli. İyi olursa bize de iyi anlatacak."

4.1.7. Öğretim Elemanlarının Yabancı Öğrencilerin Öğrenme Düzeyini Olumsuz Etkileyen Davranış ve Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında "Öğretim elemanlarının hangi davranış, eylem ve özelliklerinin öğrencilerin öğrenmelerini olumsuz etkilediğini düşünüyorsunuz?" sorusuna ilişkin öğrencilerden elde edilen bulgular Tablo 7 ve 8'de sunulmuştur:

Tablo 7: Öğretim Elemanının Öğrencilerin Öğrenme Düzeyini Olumsuz Etkileyen Davranışları

Fazla ödevlendirme

Uzun süreli dikte

Sözlü şiddet

İlgisizlik

Hızlı sunum/Konuşma

Sürekli bilgi aktarımı/Sürekli düz anlatım yöntemi kullanılması

Öğrenciye katılım/soru sorma fırsatı vermeme

Tam ve doğru yönlendirmede bulunmama

Sürekli dil bilgisi öğretimi

Bu bulgulara ulaşıldığına ilişkin kanıt oluşturması açısından öğrenci cevaplarından bazıları aşağıda doğrudan aktarılmıştır:

Fazla Ödevlendirme

Ö 4: "Öğretmenin ödevleri çok vermesi bizi çok zorluyor."

Uzun Süreli Dikte

Ö 11: "Bazen öğretmen bütün bir sayfayı yazdırıyor. Ben ana dilim Farsçada bile bu kadar yazmıyorum."

Sözlü Şiddet

Ö 23: "Eğer öğretmen yapamayınca kızılıyorsa, bağılıyorsa bu dersi sevmiyoruz."

İlgisizlik

Ö 8: "Öğretmen bizimle ilgilenmiyorsa öğrenmemizi olumsuz etkiliyor."

Hızlı Sunum / Konuşma

Ö 34: "Öğretmen dersi hızlı anlatıyorsa anlamakta zorlanıyorum."

Sürekli Bilgi Aktarımı / Sürekli Düz Anlatım Yönteminin Kullanılması

Ö 43: "Öğretmen sürekli bilgi veriyorsa öğrenmemiz olumsuz etkileniyor."

Öğrenciye Katılım / Soru Sorma Fırsatı Vermeme

Ö 5: "Ben soru soruyorum. 'Neden soru soruyorsun? Daha yeni anlattım bunları.' diyorsa bu beni olumsuz etkiliyor."

Tam ve Doğru Yönlendirmede Bulunmama

Ö 32: "Mesela öğretmen bir ödev veriyor ama bu ödevi nasıl yapacağımızı anlatmıyor."

Sürekli Dil Bilgisi Öğretimi

Ö 13: "Öğretmen sürekli gramer anlatıyor. Hiç konuşma yapmıyor. Ben dersten sıkılıyorum."

Tablo 8: Öğretim Elemanının Öğrencinin Öğrenme Düzeyini Olumsuz Etkileyen Özellikleri

Asabiyet
İlgisizlik
Mesleğe karşı olumsuz tutum

Bu bulgulara ulaşıldığına ilişkin kanıt oluşturması açısından öğrencilerin cevaplarından bazıları aşağıda doğrudan aktarılmıştır:

Asabiyet

Ö 29: "Bana göre sinirli bir öğretmen varsa dil öğrenmeye ilgimiz azalıyor."

İlgisizlik

Ö 10: "Öğretmen soru sorduğunda bana cevap vermiyorsa ben dersi sevmiyorum."

Mesleğe Karşı Olumsuz Tutum

Ö 25: "Öğretmen kendi yaptığı işi sevmiyorsa bizimle ilgilenmiyor."

4.2 ÖĞRETİM ELEMANLARININ YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERE TÜRKÇE ÖĞRETİMİNE İLİŞKİN BULGULARI

4.2.1. Öğretim Elemanlarının Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğretirken Karşılaştıkları Zorluklara İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında "Türkçeyi yabancı dil olarak öğretirken karşılaştıkları zorluklar nelerdir?" sorusuna ilişkin öğretim elemanlarından elde edilen bulgular Tablo 9'da sunulmuştur:

Tablo 9: Öğretim Elemanlarının Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğretirken Karşılaştıkları Zorluklar

Sözcük öğretimi
Türkçeye mahsus seslerin öğretimi
Telaffuz öğretimi
Olumsuz öğrenci tutumları

Öğretim - araç gereç eksikliği

Kültür farklılıkları

Mecaz anlamlı sözlerin öğretimi

Öğrencilerin yeteri kadar uygulama yapmamaları

Öğrencilerin düşük öğrenme motivasyonu

Öğrencilerin ana dili kullanım düzeyi

Sınıf içinde aynı uyruktan / ülkeden öğrencilerin çoğunluğu oluşturması

Alfabe öğretimi

Bu bulgulara ulaşıldığına ilişkin kanıt oluşturması açısından öğretim elemanı cevaplarından bazıları aşağıda doğrudan aktarılmıştır:

Sözcük Öğretimi

ÖE 2: "Öğrenciler öğrendikleri sözcüklerin kendi dillerindeki karşılığını duymak istiyorlar. Bu da işimizi zorlaştırıyor."

Türkçeye Mahsus Seslerin Öğretimi

ÖE 5: "Öğrencilerin ünlü sesleri çıkarmada ve yazmada zorlanmaları."

Telaffuz Öğretimi

ÖE20: " Öğrencilerimizdeki lehçe farklılıklarından kaynaklı telaffuz yanlışlıkları."

Olumsuz Öğrenci Tutumları

ÖE 14: "Bazı öğrenciler Türk kültürüne karşı olumsuz bakıyorlar."

Öğretim Araç - Gereç Eksikliği

ÖE 21: "Farklı dil becerilerini kullandırmaya yönelik çeşitli araç ve gereçlerin olmaması."

Kültür Farklılıkları

ÖE10: "Dil öğrenimi, o dilin kültürünü tanıyor olmaktan etkilenmektedir. Öğrencilerdeki kültür farklılıkları Türkçe öğrenmeyi zorlaştırmaktadır."

Mecaz Anlamalı Sözlerin Öğretimi

ÖE1: "Mecaz anlamalı sözcükleri öğretmekte zorlanıyoruz."

Öğrencilerin Yeteri Kadar Uygulama Yapmamaları

ÖE2: "Okul dışında öğrenciler yeteri kadar uygulama yapmamaktadır."

Öğrencilerin Düşük Öğrenme Motivasyonu

ÖE5: "Bazı öğrencilerin Türkçe öğrenmeye karşı istekleri yeterli seviyede değildir."

Öğrencilerin Ana Dili Kullanım Düzeyi

ÖE10: "Öğrenciler Türkçeye nazaran kendi dillerinde daha fazla iletişim kurmaktadır."

Sınıf İçinde Aynı Uyruktan / Ülkeden Öğrencilerin Çoğunluğu Oluşturması

ÖE3: "Mesela bir sınıfta bütün öğrenciler Somalili olursa bu, o sınıfta Türkçe kullanma sıklığını azaltmaktadır."

Alfabe Öğretimi

ÖE10: "Bazı ülkelerde farklı alfabe kullanımı dolayısıyla Türk alfabesini öğretmekte zorlanıyoruz."

4.2.2. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçeyi Daha İyi Öğrenmelerini Etkileyen Etmenlere İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında "Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçeyi daha iyi öğrenmelerinin hangi etkenlere bağlı olduğunu düşünüyorsunuz?" sorusuna ilişkin öğretim elemanlarından elde edilen bulgular Tablo 10'da sunulmuştur:

Tablo 10: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçeyi Daha İyi Öğrenmelerini Etkileyen Etmenler

Türk kültürüne yakınlık ve ilgi duyma
Türkçeyi yerinde öğrenme
Türkçeyi sosyal hayatta kullanma düzeyi
Öğretimde görsellerden yararlanmak
Okul dışında uygulama imkânları yaratmak
Öğrencinin motivasyon düzeyi
Öğrencinin ana dili ile Türkçe arasında karşılaştırma yapabilme yeterliği
Öğrencinin okuma alışkanlık durumu
Türkçe, dizi, film, haber programları ve şarkılar

Bu bulgulara ulaşıldığına ilişkin kanıt oluşturması açısından öğretim elemanı cevaplarından bazıları aşağıda doğrudan aktarılmıştır:

Türk Kültürüne Yakınlık ve İlgi Duyma

ÖE4: "Kültürümüze yakın veya ilgili olmaları öğrenme düzeyini etkilemektedir."

Türkçeyi Yerinde Öğrenme

ÖE5: "Bence en önemli etken Türkçeyi yüz yüze eğitim ile Türkiye'de öğrenmeleri."

Türkçeyi Sosyal Hayatta Kullanma Düzeyi

ÖE 3: "Öğrenciler Türkçeyi okul dışında da kullanırlarsa daha iyi öğreniyorlar."

Öğretimde Görsellerden Yararlanmak

ÖE12: "Resim, fotoğraf, gerçek model, video ne kullanırsak kullanalım bu öğrencilerin öğrenmesini etkiliyor."

Okul Dışında Uygulama İmkânları Yaratmak

ÖE10: "Düzenleyeceğimiz etkinlik ve uygulamalarla öğrencilerin okul dışında da Türkçeyi kullanmalarını sağlamak."

Öğrencinin Motivasyon Düzeyi

ÖE6: "Öğrencinin başarısız olacağını düşünmemesi gerekir."

Öğrencinin Ana Dili İle Türkçe Arasında Karşılaştırma Yapabilme Yeterliği

ÖE11: "Öğrencinin ana dili ile Türkçe arasındaki benzerlik ve farklılıkları keşfetmesi öğrenme düzeyini etkilemektedir."

Öğrencinin Okuma Alışkanlık Durumu

ÖE2: "Öğrencilerin A1 seviyesinden itibaren uygun kitaplar okumaları önemlidir."

Türkçe, Dizi, Film, Haber Programları ve Şarkılar

ÖE5: "Daha fazla Türkçe dizi izleyen öğrencilerin başarılı olduğunu görüyoruz."

4.2.3. Ders Sırasında Öğrencilerin Türkçe Öğrenme Düzeyini Etkileyen Etken ve Koşullar

Araştırma kapsamında "Özellikle derslerde hangi etken ve koşulların öğrencilerin Türkçe öğrenme düzeyi üzerinde etkili olduğunu düşünüyorsunuz?" sorusuna ilişkin öğretim elemanlarından elde edilen bulgular Tablo 11'de sunulmuştur:

Tablo 11: Ders Sırasında Öğrencilerin Türkçe Öğrenme Düzeyini Etkileyen Etken ve Koşullar

Olumlu sınıf atmosferi
Uygulama sıklığı
Çeşitli öğretim araç ve gereçlerinin bir arada kullanımı
Öğrenci merkezli öğretim yöntemleri
Öğretmen davranışları
Sınıfın fiziksel koşulları
Öğretmenin öğretim tecrübesi
Ders kitaplarının niteliği

Bu bulgulara ulaşıldığına ilişkin kanıt oluşturması açısından öğretim elemanı cevaplarından bazıları aşağıda doğrudan aktarılmıştır:

Olumlu Sınıf Atmosferi

ÖE1: "Öğrenci kendini ne kadar rahat hissederse o kadar iyi ifade eder."

Uygulama Sıklığı

ÖE12: "Konuşmayı artıracak etkinliklere yer vermek, öğrenmeyi etkilemektedir."

Çeşitli Öğretim Araç ve Gereçlerinin Bir Arada Kullanımı

ÖE10: "Dersi görsel ve işitsel açıdan zenginleştirmenin Türkçe öğrenme düzeyini etkilediğini düşünüyorum."

Öğrenci Merkezli Öğretim Yöntemleri

ÖE 3: "Drama yaptırmak, öğrencilerin hem isteğini hem de öğrenme düzeyini yükseltmektedir."

Öğretmen Davranışları

ÖE 6: "Öğretmen öğrencilerine olumlu ve samimi yaklaşmalıdır."

Sınıfın Fiziksel Koşulları

ÖE9: "Öğrenci rahatlığını sağlayan fiziksel koşullar öğrenmeyi de etkilemektedir."

Öğretmenin Öğretim Tecrübesi

ÖE11: "Bu işi daha uzun süredir yapan öğretmenler öğrencilerin daha iyi öğrenmelerini sağlamaktadır."

Ders Kitaplarının Zenginliği

ÖE13: "İçerik ve tasarım açısından başarılı ders kitapları öğrenmeyi etkilemektedir."

4.2.4. Öğretim Elemanlarının Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçe Öğrenme Düzeyi Üzerindeki Davranış ve Özelliklerinin Ne Kadar Etkili Olduğuna İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında öğretim elemanlarına sorulan dördüncü soruya "Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe öğrenme düzeyi üzerinde öğretim elemanı davranış ve özelliklerinin ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?" öğretim elemanlarının verdikleri cevaplardan elde edilen bulgulara göre, öğretim elemanlarının genelinin "Çok etkiliyor." cevabını verdikleri görülmektedir.

Bu bulgulara ulaşıldığına ilişkin kanıt oluşturması açısından öğretim elemanı cevaplarından bazıları aşağıda doğrudan aktarılmıştır:

ÖE 18: "Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe öğrenme düzeyi üzerinde öğretim elemanı davranışlarının çok önemli olduğunu düşünüyorum."

ÖE 20: "Öğretim elemanı davranışının öğrenciler üzerinde en az ders anlatmak kadar etkili olduğunu düşünüyorum."

ÖE8: "Elbette öğretim elemanının tutum ve davranışı öğrenci üzerinde etkilidir."

ÖE4: "%70 oranında etkili."

ÖE7: "Çok önemlidir."

ÖE21: "Çok etkili oluyor."

ÖE12: "Öğrenci motivasyonunu ve derse istek ve dikkatini artırdığı için yüzde yetmiş etkiler."

ÖE2: "Fazlasıyla etkilidir."

ÖE19: "Öğretim elemanının davranış ve özellikleri öğrenci üzerinde oldukça etkilidir. Zira yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğretmen, öğrenci için en önemli modeldir."

4.2.5. Öğretim Elemanlarının Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Öğrenme Düzeyini Olumlu Etkileyen Davranışlarına İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında "Bir öğretim elemanı olarak ders öncesi ve derste

gerçekleştirdiğiniz hangi davranışlar, hangi eylemler yabancı uyruklu öğrencilerin derslerde daha iyi, daha yüksek düzeyde Türkçe öğrenmelerini sağlamaktadır?" sorusuna ilişkin öğretim elemanlarından elde edilen bulgular Tablo 12'de sunulmuştur:

Tablo 12: *Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçe Öğrenme Düzeyini Olumlu Etkileyen Öğretim Elemanı Davranışları*

Etkili konuşma
Sözlerle uyumlu jest ve mimik kullanımı
Öğrencilere değer vermek
Güdüleme
Geri bildirim
Eğlenceli öğretim
Öğrenciler arası ilişkileri güçlendirmek
Mizahtan yararlanmak
Kültürlerarası etkileşimi sağlamak
Ödüllendirme ve taltif
Öğrenci merkezli öğretim
Enerjik ve canlı olmak
Dersi planlı, programlı yürütmek
Esnek öğretim
Öğrencilere samimi ve ilgili davranmak

Bu bulgulara ulaşıldığına ilişkin kanıt oluşturması açısından öğretim elemanı cevaplarından bazıları aşağıda doğrudan aktarılmıştır:

Etkili Konuşma

ÖE 20: "Konuşurken seçtiğiniz kelimelere, sese tavra kadar her şey öğrencilerin öğrenme düzeyini etkiliyor."

Jest ve Mimik Kullanımı

ÖE 3: "Öğretim elemanı, bir tiyatro oyuncusu gibi jest ve mimiklerini etkili kullanmalıdır."

Öğrencilere Değer Vermek

ÖE17: "Öğrencilerin problemleriyle ilgilenmeli, onlara değerli olduğunu hissettirmelidir."

Güdüleme

ÖE13: "Öğrencileri motive edici tavsiyelerde bulunmalıdır."

Geri Bildirim

ÖE15: "Öğretmen her seferde sabırlı ve sakin bir şekilde öğrencilerin hatalarını düzeltmelidir."

Eğlenceli Öğretim

ÖE1: "Sınıfta enstrüman çalıp şarkı söylemek, kelime oyunları oynamak, komik şeyler anlatmak öğrencilerin motivasyonunu artırıyor."

Öğrenciler Arası İlişkileri Güçlendirmek

ÖE5: "Öğretim elemanı öğrencilerin birbirleriyle olan ilişkilerinin daha iyi olmasını sağlamalıdır."

Mizahtan Yararlanmak

ÖE10: "Öğretim elemanı bir stand - upçı gibi davranmalıdır."

Kültürlerarası Etkileşimi Sağlamak

ÖE9: "Farklı kültürlerden öğrencilerin birbirleriyle iş birliği ve dayanışma yapmalarını sağlamalıdır."

Ödüllendirme ve Taltif

ÖE19: "Olumlu öğrenci davranışlarını sözle veya bir ödülle ödüllendirmelidir."

Öğrenci Merkezli Öğretim

ÖE7: "Öğrencinin derse katılım oranı öğrenmeyi o oranda artırıyor."

Enerjik ve Canlı Olmak

ÖE2: "Enerjik bir öğretim elemanı bu enerjisini öğrencilerine de yansıtıyor."

Dersi Planlı, Programlı Yürütmek

ÖE13: "Her derse hazırlıklı geliyorum. Bu da dersin verimliliğini yükseltiyor."

Esnek Öğretim

ÖE6: "Ders sırasında beliren ihtiyaç ve taleplere göre ders planında değişiklik yapabiliyorum."

Öğrencilere Samimi ve İlgili Davranmak

ÖE1: "Bir ağabey gibi davrandığım zaman, bence onların en motive oldukları zamandır."

4.2.6. Öğretim Elemanlarının Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçe Öğrenme Düzeyini Olumlu Etkileyen Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında "Bir öğretim elemanı olarak hangi özelliklerinizin yabancı uyruklu öğrencilerin derste daha iyi, daha yüksek düzeyde Türkçe öğrenmelerini desteklediğini, kolaylaştırdığını söyleyebilirsiniz?" sorusuna ilişkin öğretim elemanlarından elde edilen bulgular Tablo 13'de sunulmuştur:

Tablo 13: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçe Öğrenme Düzeyini Olumlu Etkileyen Öğretim Elemanı Özellikleri

Adil olmak
Sabırlı olmak
Güler yüzlülük
Empati
Hoşgörü
Mesleğe bağlılık

Bu bulgulara ulaşıldığına ilişkin kanıt oluşturması açısından öğretim elemanı cevaplarından bazıları aşağıda doğrudan aktarılmıştır:

Adil Olmak

ÖE19: "Süreç içinde öğrencilere adil olduğumu hissettirmeye çalışıyorum."

Sabırlı olmak

ÖE3: "Onlara her zaman sabırlı yaklaşırım."

Güler Yüzlülük

ÖE8: "Şartlar ne olursa olsun derslerde hep güler yüzlüyümdür."

Empati

ÖE5: "Her zaman onların yerine kendimi koyarak kararlar veririm."

Hoşgörü

ÖE22: "Benim için öğrenci mutluluğu en önemlisidir. Bu sebeple her zaman onlara anlayışlı yaklaşırım."

Mesleğe Bağlılık

ÖE16: "Öğretmenliği seviyor olmak çok önemlidir."

4.2.7. Öğretim Elemanlarının Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Öğrenme Düzeyini Olumsuz Etkileyen Davranış ve Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında "Öğretim elemanlarının hangi davranış, eylem ve özelliklerinin öğrencilerin öğrenmelerini olumsuz etkilediğini düşünüyorsunuz?" sorusuna ilişkin öğretim elemanlarından elde edilen bulgular Tablo 14 ve 15'de sunulmuştur:

Tablo 14: Öğretim Elemanlarının Öğrencilerin Öğrenme Düzeyini Olumsuz Etkileyen Davranışları

Ceza vermek
Korkutmak
Fazla ödevlendirme
Ayırım yamak
Kaba davranışlar sergilemek
Öğrenciyi tahkir

Öğretmen merkezli öğretim

İrkçılık

Enerjik olmamak

Bireysel ve kültürel farklılıklara saygı göstermemek

Ders kitabına bağlı öğretim

Beden dilini aktif kullanmamak

Bu bulgulara ulaşıldığına ilişkin kanıt oluşturması açısından öğretim elemanı cevaplarından bazıları aşağıda doğrudan aktarılmıştır:

Ceza Vermek

ÖE14: "Öğrenciye ceza vermek kabul edilemez."

Korkutmak

ÖE7: "Öğrenciyi not ile korkutmak, öğrenmeyi olumsuz etkiler."

Fazla Ödevlendirme

ÖE16: "Öğrencilere fazla ödev vermek, öğrenmelerini olumsuz etkiliyor."

Ayrım Yapmak

ÖE14: "Herhangi bir konuda özellikle ırk ayrımı yapmak, öğrencileri olumsuz etkiliyor."

Kaba Davranışlar Sergilemek

ÖE1: "Sınıfta argo kullanımı ve hoş olmayan fiziki eylemlerde bulunmak, öğrenmeyi olumsuz etkiliyor."

Öğrenciyi Tahkir

ÖE19: "Öğrencilere onları rencide edici, aşağılayıcı sözler sarf etmek."

Öğretmen Merkezli Öğretim

ÖE10: "Sürekli düz anlatım yöntemi ile dersleri yürütmek, olumsuz bir davranıştır."

İrkçilik

ÖE21: "İrkçi söylemlerde bulunmak, çok büyük bir yanlışlıktır."

Enerjik Olmamak

ÖE15: "Hep yerinde oturan öğretmen, bu işi başarıyla yapamaz."

Bireysel ve Kültürel Farklılıklara Saygı Göstermemek

ÖE12: "Öğrencilerin sahip oldukları farklılıkları özellikle kültürel farklılıkları dikkate almak zorundadır."

Ders Kitabına Bağlı Öğretim

ÖE5: "Dersleri sadece kitaba bağlı kalarak işlemek doğru değil."

Beden Dilini Aktif Kullanmamak

ÖE3: "Öğretmenin konuşurken, açıklama yaparken jest ve mimiklerinden yararlanmaması anlatımın etkisini azaltmaktadır."

Tablo 15: Öğretim Elemanlarının Öğrencilerin Öğrenme Düzeyini Olumsuz Etkileyen Özellikleri

Otoriterlik

Ön yargınlık

Asabiyet

Hoşgörüsüzlük

İlgisizlik

Bu bulgulara ulaşıldığına ilişkin kanıt oluşturması açısından öğretim elamanı cevaplarından bazıları aşağıda doğrudan aktarılmıştır:

Otoriterlik

ÖE11: "Öğrenciler baskıcı öğretim elemanından hoşlanmaz."

Ön Yargınlık

ÖE2: "Özellikle kültürel unsurlarla ilgili ön yargılar olumsuz sonuçlar doğurmaktadır."

Asabiyet

ÖE13: "Öğrenciler sinirli öğretim elemanını sevmezler."

Hoşgörüsüzlük

ÖE22: "Anlayış göstermeyen öğretim elemanı, öğrencileri olumsuz etkilemektedir."

İlgisizlik

ÖE 20:" Öğrencilere ders dışında ilgi göstermeyen, onlarla ilgilenmeyen öğretim elemanı çok sevilmez."

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Dil eğitimi ve öğretiminin 2 tane faktörü bulunmaktadır. Biri öğretmen, diğeri ise öğrencidir. Bunların ikisinde doğrudan dil eğitimine etki etmektedir. Bu durum yabancı uyruklu insanlara Türkçe öğretimi sırasında da geçerlidir. Belirli gayeler uğruna ülkemize gelen kişilerin sayısı günden güne artmaktadır. Bu yüzden Türkçe öğreten kursların, kurumların sayısı artmaktadır (Çiftçi, 2011).

Yabancı uyruklu insanlara Türkçe öğretirken eğitmenin çeşitli özelliklere sahip olması gereklidir. En başta öğrencinin durumunu özelliğini bilmelidir. Daha sonra öğrencinin ilgilerini, becerilerini tanımalıdır. Türkçe eğitimi verirken de çağa uygun modern teknolojiden yararlanarak eğitimi sürdürmelidir (Barın, 2010).

Yabancı uyruklu öğrencilere Türkçe öğretirken eğitmenin bazı niteliklere sahip olması gereklidir. Buradan hareketle bu çalışmada, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenme verimliliğini etkileyen öğretmen davranış ve özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırmanın yabancı uyruklu öğrencilere, Türkçe eğitimi alanına ve Türkçeyi yabancı dil olarak öğretecek nitelikli eğitimcilerin yetiştirilmesine faydalı olacağı düşünülmektedir.

Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması yöntemiyle desenlenmiş bir çalışmadır. Çalışmanın evrenini 2021-2022 akademik yılında TÖMER'lerde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrenciler ve görev yapan öğretim elemanları oluşturmaktadır. Çalışmanın katılımcılarını ise bu evrenden amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemiyle Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Öğretimi Araştırma ve Merkezlerinde Türkçe öğrenen en az A2 düzeyindeki elli yabancı uyruklu öğrenci ve farklı TÖMER'lerde görev yapmakta olan yirmi iki öğretim elemanı oluşturmaktadır.

Çalışmada veriler; öğrencilerden odak grup görüşmesi tekniği ve araştırmacının hazırladığı görüşme sorularıyla, öğretim elemanlarından ise bireysel görüşme tekniği ve yine araştırmacının hazırladığı görüşme sorularıyla toplanılmıştır.

Araştırma iki aşamalı olarak yürütülmüştür. İlk aşamada tez konusu ile ilgili

hazırlanan öğrenci soruları, yabancı uyruklu öğrencilere sorularak cevaplar alınmıştır. İkinci aşamada ise tez konusu ile ilgili hazırlanan öğretim elemanı soruları, bu alanda eğitim veren öğretim elemanlarına sorularak cevaplar alınmıştır. Öğrencilerden elde edilen verilere göre şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- **Öğrencilerin Türkçe Öğrenirken Karşılaştıkları Zorluklar:** Türkçede söz varlığının geniş oluşu, yabancı sözcüklerin çok oluşu, farklı bir dil ailesinden oluşu, dil bilgisi kurallarının fazla oluşu, düşük motivasyon, Türkçeye mahsus bazı sesler, Türkçenin söz dizimi.
- **Türkçe Öğrenme Düzeyini Etkileyen Etkiler:** geniş söz varlığı, motivasyon, Türk arkadaşlar, ana dili ile benzerliği, öğretmen, uygulama sıklığı, Türkçeyi yerinde öğrenme, film, dizi ve şarkılar.
- **Derlerde Türkçe Öğrenme Düzeyini Etkileyen Etkiler:** araç dil kullanımı, öğrenme araç ve gereçlerinin çeşitli oluşu, ödev miktarı, sözel olumlu pekiştireçler, uygulama sıklığı, öğrenci merkezli öğretim yöntemi, eğlence odaklı dersler, öğrenci merkezlilik, kültür aktarımı, öğretmenden geri bildirim almak, derslere katılım, ders dışı sohbet ve etkinlikler, öğretmenin ilgililiği, teknoloji kullanımı, öğretmenin tavır ve davranışları, daha fazla duyuya hitap edilmesi.
- **Öğretim Elemanının Öğrencilerin Öğrenme Düzeyini Olumlu Etkileyen Ders Dışı Davranışları:** planlama, ödevlendirme, kitap okutma, öğrenciye samimiyet ve ilgi, rehberlik, öğrenciye ders dışında da ilgi gösterme.
- **Öğretim Elemanının Öğrencilerin Öğrenme Düzeyini Olumlu Etkileyen Ders Sırasındaki Davranışları:** araç dil kullanımı, görsel-işitsel materyal kullanımı, motive etme, öğrenciye görelilik ilkesine uygun ders sunumu, eğlenceli ders sunumu, dinlenme fırsatı verme, ders dışı konularda sohbet, tekrar ve pekiştirme, öğrenme güçlüğü çeken öğrencilere özel ilgi, iyi iletişim, öğrencilerin aktif katılımını sağlama, uygulama yapma fırsatı yaratma, kültür aktarımı, geri bildirimde bulunma ve değerlendirme, teknoloji kullanımı, öğrenciye samimiyet ve ilgi, rehberlik, güdüleme, öğrenci merkezli öğretim.
- **Öğretim Elemanının Öğrencilerin Öğrenme Düzeyini Olumlu Etkileyen Özellikleri:** sabırlılık, samimiyet, eğlencelilik, güler yüzlülük, mesleğe bağlılık, ana dili hâkimiyeti, alan hâkimiyeti.

- **Öğretim Elemanının Öğrencilerin Öğrenme Düzeyini Olumsuz Etkileyen Davranışları:** fazla ödevlendirme, uzun süreli dikte, sözlü şiddet, ilgisizlik, hızlı sunum/konuşma, sürekli bilgi aktarımı/sürekli düz anlatım yöntemi kullanılması, öğrenciye katılım/soru sorma fırsatı vermeme, tam ve doğru yönlendirmede bulunmama, sürekli dil bilgisi öğretimi.
- **Öğretim Elemanının Öğrencinin Öğrenme Düzeyini Olumsuz Etkileyen Özellikleri:** asabiyet, müsamahasızlık, mesleğe karşı olumsuz tutum.

Öğretim elemanlarından elde edilen verilere göre şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- **Öğretim Elemanlarının Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğretirken Karşılaştıkları Zorluklar:** sözcük öğretimi, Türkçeye mahsus seslerin öğretimi, telaffuz öğretimi, olumsuz öğrenci tutumları, öğretim - araç gereç eksikliği, kültür farklılıkları, mecaz anlamlı sözlerin öğretimi, öğrencilerin yeteri kadar uygulama yapmamaları, öğrencilerin düşük öğrenme motivasyonu, öğrencilerin ana dili kullanım düzeyi, sınıf içinde aynı uyruktan / ülkeden öğrencilerin çoğunluğu oluşturması, alfabe öğretimi
- **Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçeyi Daha İyi Öğrenmelerini Etkileyen Etmenler:** Türk kültürüne yakınlık ve ilgi duyma, Türkçeyi yerinde öğrenme, Türkçeyi sosyal hayatta kullanma düzeyi, öğretimde görsellerden yararlanmak, okul dışında uygulama imkânları yaratmak, öğrencinin motivasyon düzeyi, öğrencinin ana dili ile Türkçe arasında karşılaştırma yapabilme yeterliği, öğrencinin okuma alışkanlık durumu, Türkçe, dizi, film, haber programları ve şarkılar.
- **Ders Sırasında Öğrencilerin Türkçe Öğrenme Düzeyini Etkileyen Etken ve Koşullar:** olumlu sınıf atmosferi, uygulama sıklığı, çeşitli öğretim araç ve gereçlerinin bir arada kullanımı, öğrenci merkezli öğretim yöntemleri, öğretmen davranışları, sınıfın fiziksel koşulları, öğretmenin öğretim tecrübesi, ders kitaplarının niteliği.
- **Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçe Öğrenme Düzeyini Olumlu Etkileyen Öğretim Elemanı Davranışları:** etkili konuşma, sözlerle uyumlu jest ve mimik kullanımı, öğrencilere değer vermek, güdüleme, geri bildirim, eğlenceli öğretim, öğrenciler arası ilişkileri güçlendirmek, mizahtan yararlanmak, kültürlerarası etkileşimi sağlamak, ödüllendirme ve taltif, öğrenci merkezli öğretim, enerjik ve

canlı olmak, dersi planlı, programlı yürütmek, esnek öğretim, öğrencilere samimi ve ilgili davranmak.

- ***Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçe Öğrenme Düzeyini Olumlu Etkileyen Öğretim Elemanı Özellikleri:*** adil olmak, sabırlı olmak, güler yüzlülük, empati, hoşgörü, mesleğe bağlılık.
- ***Öğretim Elemanlarının Öğrencilerin Öğrenme Düzeyini Olumsuz Etkileyen Davranışları:*** ceza vermek, korkutmak, fazla ödevlendirme, ayırım yapmak, kaba davranışlar sergilemek, öğrenciyi tahkir, öğretmen merkezli öğretim, ırkçılık, enerjik olmamak, bireysel ve kültürel farklılıklara saygı göstermemek, ders kitabına bağlı öğretim, beden dilini aktif kullanmamak.
- ***Öğretim Elemanlarının Öğrencilerin Öğrenme Düzeyini Olumsuz Etkileyen Özellikleri:*** otoriterlik, ön yargınlık, asabiyet, hoşgörüsüzlük, ilgisizlik.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar, öğretim elemanının öğretimin planlayıcısı ve yol göstericisi, meslekî açıdan iyi yetişmiş olması ve öğrencilerin Türkçeyi iyi öğrenmeleri için olumlu öğrenme ortamları hazırlaması gerektiğine işaret etmektedir. Özdemir ve arkadaşları (2002) da bu hususa vurgu yapmaktadır.

Araştırmayla benzer olarak Mete ve Gürsoy (2013) de öğrencilerin öğretim elemanlarından araç dil olarak en az bir yabancı dil bilmelerini, yabancı dil olarak Türkçe öğretim metotlarını bilmelerini ve uygulama düzeyinde başarılı ve deneyimli olmalarını yüksek oranda bekledikleri sonucuna ulaşmıştır. Mete ve Gürsoy'un (2013) çalışmalarında da “mesleki bilgi”, “mesleki beceri” ve “mesleki tutum ve değerler” boyutları altında olmak üzere bu çalışmada elde edilen sonuçlarla benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Barın'ın (2010) tespit ettiği yabancı dil olarak Türkçe öğretmenlerinin özellikleri incelendiğinde de bu çalışmada saptanan davranış ve özelliklerle birçoğunun örtüştüğü anlaşılmaktadır.

Demirel ve Yalçın'ın (2021) yaptıkları araştırma incelendiğinde bu çalışmada elde edilen sonuçlar ile benzer sonuçlara ulaşıldığı gözlemlenmiştir. Demirel ve Yalçın (2021) yaptıkları araştırma sonucunda Türkçeyi yabancı uyruklu öğrencilere öğreten öğretmenlerin özelliklerinin yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin öğrenmesini etkileyen önemli bir unsur olduğunu dile getirmiş ve öğretmenin alan bilgisi, kişilik özellikleri, teknolojik yeterliği, yaşı, tutumu, psikolojisi, kültürel donanımı, eğitim bilgisi ve pedagojik yeterliğinin yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin öğrenmesini

etkilediği sonucuna ulaşmışlardır.

Bu araştırmaya benzer bir diğer araştırma da Barın, angal ve Başar'ın (2017) yaptıkları araştırmadır. Bu araştırma sonucunda yabancı dil olarak Türkçe ğretimi alanında görev alacak eğitimcilerin Türk kültürüne hâkim, öğretmenlik bilgisi yeterli, Türkiye'yi ve Türk dilini en iyi şekilde temsil edecek şekilde yetiştirilmeleri sonucuna ulaşmışlardır.

Deregözü'nn (2022) yaptığı çalışmada yabancı uyruklu kişilere Türkçe öğreten eğitmenlerin özellikleri saptanmıştır. Deregözü'nn (2022) yaptığı çalışmada tespit edilen eğitmen özelliklerinin bu çalışmada saptanan ğretmen özellikleri ile örtüştüğü görülmektedir.

Bu araştırma ile benzer özellikler taşıyan bir diğer araştırma da Göçer'in (2009) yaptığı araştırmadır. Göçer (2009) bu araştırmada yabancı uyruklu kişilere Türkçe öğretirken eğitmenin eğitim bilimindeki yeterliğinin saptanmasını amaçlamıştır. Göçer (2009) yaptığı araştırmada eğitmenin öğrenciyi iyi tanınması gerektiği, sağlıklı bir eğitim ortamı oluşturması gerektiği, eğitmenin ğretim esnasında çağa uygun değişik araç ve gereçlerden yararlanması gerektiği sonuçlarına ulaşmıştır.

Güler'in (2012) yaptığı araştırma incelendiğinde bu araştırma ile benzer sonuçlar taşıdığı görülmektedir. Güler (2012) araştırmasında yabancı dil olarak Türkçe ğretiminde "ğretmen" unsurunu ele almıştır. Bu araştırmada bu eğitimi verecek öğretmenlerin dili öğretecekleri kitleyi iyi tanınması gerektiği, Türk diline hâkim olması gerektiği, tavır ve davranışlarıyla öğrenciyi örnek olması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Bu araştırma ile benzer özellikler taşıyan bir diğer çalışma da Benhür'n (2006) yaptığı çalışmadır. Benhür (2006) yaptığı bu çalışmada Türk dilinin yabancılara ğretiminde öğretmenin çok önemli etkisi ve katkısı olduğu ve öğretmenlerin yeterince donanımlı, tecrübeli olması gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

5.2. neriler

Araştırmacılara neriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlarla ilgili olarak araştırmacılara şunlar önerilmektedir:

- Öğretim elemanlarının öğrencilerin öğrenme verimliliğini etkileyen davranış ve özellikleri ile çeşitli değişkenler ve demografik değişkenlerle ilişkisini inceleyen araştırmalar yapılabilir.
- Öğretim elemanlarının öğrencilerin öğrenme verimliliğini etkileyen davranış ve özellikleri ile ilgili araştırma sayısı artırılabilir.

Uygulayıcılara Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlarla ilgili olarak uygulayıcılara;

- Türkçe Eğitimi Bölümlerine bağlı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Anabilim Dalının açılması,
- Türkçenin yabancı dil olarak öğretildiği merkezler arasında iş birliği ve eşgüdümün sağlanması,
- Hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerle yurt içindeki ve yurt dışındaki öğretmenlerin / öğretim elemanlarının sürekli gelişimlerinin desteklenmesi,
- Türkçenin yabancı dil olarak etkili öğretiminin uzmanlık gerektiren bir alan olduğunun kabul edilmesi

önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Açık, F. (2008). Türkiye'de Yabancılara Türkçe Öğretilirken Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Doğu Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu.
- Adıgüzel, M. S. (2010). Kaşgarlı Mahmut'un Türkçe Öğretim Yöntemi. Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi.
- Ağaoğlu, E. , Kaya, Z. (2004). Sınıf Yönetimiyle İlgili Genel Olgular. Ankara Pegem A Yayıncılık.
- Akan, D. (2010). Temel Kavramlar ve Sınıf Yönetiminin Kapsamı. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aksoy, N. (2001). Sınıf Yönetimi ve Disiplin Modellerinin Dayandığı Temel Yaklaşımlar. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi.
- Alyılmaz, S. , Şengül, K. (2017). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil Öğrenme Stratejileri. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Arslan, H. (2014). Sınıf Yönetiminin Temel Kavramları. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Avcı, Y. (2010). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminin Kültür ve Yöntem Boyutu. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, 1. Uluslararası Truva Çanakkale Dil Eğitimi ve Okul Gelişimi Sempozyumu.
- Başar, H. (2001). Sınıf Yönetimi. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Balcı, M. , Melanlıoğlu, D. (2016). Ana Dili Konuşuru Olmayan Öğreticilerin Görüşlerine Göre Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi.
- Barın, E. (2010). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Öğretmen Yeterliliği ve Yardımcı Öğretmen Kavramı. 2. Uluslararası Türk Dünyası Kültür Kongresi.
- Barın, E. (2004). Yabancılara Türkçe Öğretiminde İlkeler. Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Dergisi.
- Barın, E. , Çangal, Ö. , Başar, U. (2017). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Alanında Görev Yapacak Öğretmenlerin Özel Alan Yeterliliklerine İlişkin Bir Öneri. Uluslararası Dil Akademisi Dergisi.
- Bayyurt, Y. (2009). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültür Kavramı ve Sınıf Ortamına Yansıması. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Benhür, H. M. , (2006). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Öğretmenin Önemi. Belleten.
- Biçer, N. (2012). Hunlardan Günümüze Yabancılara Türkçe Öğretimi. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi.
- Boylu, E. , Başar, U. (2016). Türkçe Öğretim Merkezlerinin Güncel Durumu ve Standartlaştırılması Üzerine. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Prof. Dr. İbrahim Kavaz Özel Sayısı.

- Bozkurt, F. (2005). *Türklerin Dili*. İstanbul: Kapı Yayınları
- Bölükbaş, F. (2004). Yansıtıcı Öğretim İle Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi. *Dil Dergisi*. Sayı 126.
- Çiftçi, M. (2011). Türkçe Öğretmeni Yetiştirme Programı Sorunu. *Electronic Turkish Studies*.
- Çetinkaya, G. (2014). *Büyüme Kalite Uluslararasılaşma: Türkiye Yükseköğretimi İçin Bir Yol Haritası*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Basımevi Müdürlüğü.
- Demircan, Ö. (2005). *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri*. İstanbul: Der Yayınları.
- Demirel, A. ve Yalçın, Ç. (2021). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Başarılarını Etkileyen Unsurlar Üzerine Öğretici Görüşleri. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*.
- Demirel, Ö. (1993). *Yabancı Dil Öğretimi: İlkeler, Yöntemler, Teknikler*. Ankara: Usem Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2008). *Yabancı Dil Öğretimi*. 4. Baskı Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Deregözü, A. (2022). Yabancı Dil Öğretmen Yeterlikleri: Yeterlik Çerçevelerinin Sistematik Bir İncelemesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt 55 , Sayı 1.
- Dilekmen, M. (2008). *Etkili Eğitim İçin Öğretmenlik*. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.
- Dolunay, S.K. (2005). Türkiye ve Dünyadaki Türkçe Öğretim Merkezleri ve Türkoloji Bölümleri Üzerine Bir Değerlendirme. Denizli: XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi.
- Duman, T. , Ünal, D.P. (2008). *Etkili Öğretim ve Öğrenme*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Durmuş, M. , Okur, A. (2013). *Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Ekmekçi, F.Ö. (1983). *Türk Dili*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Dil Öğretim Özel Sayısı.
- Erdem, İ. (2009). Yabancılar Türkçe Öğretimiyle İlgili Bir Kaynakça Denemesi. *Turkish Studies*.
- Erdoğan, İ. (2003). *Sınıf Yönetimi*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Göçer, A. (2009). Türkiye'de Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğreten Öğretmenlerin Uygulamalarına Yönelik Nitel Bir Araştırma. *Başkent Üniversitesi ve Türk Dil Kurumu 1.Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu*.
- Göçer, A. (2013). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Görevlendirilecek Öğretim Elemanlarının Göreve Hazır Bulunuşluk Durumlarının Değerlendirilmesi. *Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü*.
- Göçer, A. , S. Moğul (2011). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi İle İlgili Çalışmalara Genel Bir Bakış. *Turkish Studies*.

- Göçer, A. , Tabak, G. , Coşkun, A. (2012). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Kaynakçası. Türklük Bilimi Araştırmaları. Sayı 32.
- Güçlü, N. (2000). Öğretmen Davranışları. Milli Eğitim Dergisi.
- Güler, E.B. (2012). Yabancılara Türkçe Öğretiminde 'Öğretmen' Unsuru. Akademik Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi. Cilt 5, Sayı 2.
- Kana, F. , Saygılı, D. (2018). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreten Öğretmenlerin Kültürler Arası Duyarlılığı. Ana Dili Eğitimi Dergisi.
- Kara, T. M. , Öztürk, B. K. , Dağıstanoğlu, B. E. (2017). Suriyelilere Türkçe Eğitimi Verecek Olan, Türkçe Öğretmenlerinin Mesleki Yeterlik Algılarının İncelenmesi. Uluslararası Yabancı Dil Öğretimi ve Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Sempozyumu. Bursa.
- Karababa, Z. C. (2009). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi ve Karşılaşılan Sorunlar. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi.
- Karakuş, İ. (2006). Atatürk Dönemi Eğitim Sisteminde Türkçe Öğretimi. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kavcar, C. (1999). Nitelikli Öğretmen Sorunu, Eğitimde Yansımalar: 21.Yüzyılın Eşiğinde Eğitim Sistemi. Ulusal Sempozyum Bildirileri.
- Kaya, Z. (2002). Sınıf Yönetimi İle İlgili Genel Olgular. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Kazu, H. , Yeşilyurt, E. (2008). Öğretmenlerin Öğretim Araç Gereçlerini Kullanım Amaçları. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.
- Kökçü, Y. , Demirel, Ş. (2018). Yabancılara Türkçe Öğretimi Sertifika Programına Katılan Öğrencilerin Sertifika Programı Hakkındaki Görüşleri. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi.
- Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü (2008). Öğretmen Yeterlikleri: Öğretmenlik Mesleği Genel ve Özel Alan Yeterlikleri. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Mete, F. , Gürsoy, Ü. (2013). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Öğretmen Yeterliliklerine İlişkin Görüşler, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı 3.
- Özdemir, A. (2002). Sağlıklı Okul İkliminin Çeşitli Görünümleri ve Öğrenci Başarısı. Kastamonu Eğitim Dergisi.
- Özer, B. , Korkmaz, C. (2016). Yabancı Dil Öğretiminde Öğrenci Başarısını Etkileyen Unsurlar. Ekev Akademi Dergisi, Sayı 67.
- Öztürk, B. (2002). Sınıfta İstenmeyen Davranışların Önlenmesi ve Giderilmesi. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Polat, H.N. (2003). Türkçenin Öğretimi ve Ahmet Cevdet Paşa. Türklük Bilimi Araştırmaları.
- Senemoğlu, N. (1997). Gelişim, Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya. Ankara:

Ertem Matbaacılık.

Şahin, A. (2014). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi. Ankara: Pegem Akademi.

Timurtaş, F.K. (1981). Tarih İçinde Türk Edebiyatı. İstanbul: Vilayet Yayınları.

Ünal, S. , Ada, S. (2008). Sınıf Yönetimi. İstanbul: Ege Basım

Ünlü, H. (2011). Türkiye'de ve Dünyada Türkçenin Yabancılara Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Gazi Üniversitesi , Türkçe Araştırmaları Akademik Öğrenci Dergisi.

Vahapoğlu, E. (2009). Yabancı Dil Öğrenme Yolları. İstanbul: Alfa Yayınları.

Yaylı, D. , Bayyurt, Y. (2009). Yabancılara Türkçe Öğretimi Politika, Yöntem ve Beceriler. Ankara: Anı Yayıncılık.

Yıldız, Ü. , Tepeli, Y. (2014). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Öğretmen Yeterlilikleri Üzerine Bir Çalışma. Uluslararası Dil Akademisi Dergisi.

Yılman, M. (2006). Sınıf Yönetimi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Yolcu, M. (2002). Yabancı Dil Öğretimi. Din bilimleri, Akademik Araştırma Dergisi, Sayı 3.

EKLER

EK 1. GENEL İZİN YAZISI

T.C.
KIRŞEHİR AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : E-94800964-755.02.01-00000372056
Konu : Ayşe GENÇ'in Anket İzni

17.11.2021

REKTÖRLÜK MAKAMINA ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞINA

İlgi: Türkçe Ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Başkanlığının 16.11.2021 tarih ve 371880 sayılı yazısı.

İlgi yazı belirtilen Türkçe Ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı/Türkçe Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı Dr. Öğr. Üyesi Bahadır GÜLBAHR' ın danışmanı olduğu 191175006 numaralı öğrencisi Ayşe GENÇ' in " Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenme Verimliliğini Etkileyen Öğretmen Davanış ve Özellikleri" konulu yüksek lisans tez çalışmasına kaynak teşkil etmesi için, Gazi Üniversitesi Tömer, Kirsehir Ahi Evran Üniversitesi Tömer ve Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Tömer' de görev yapan öğretim elemanlarına ve öğrenim gören öğrencilere ekte yer alan soruları uygulamak istemektedir. Gerekli izinlerin alınması hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Hüseyin ŞİMŞEK
Enstitü Müdürü

Ek: Ayşe GENÇ' e Ait Evaklar

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:2670C961-5728-4572-BAŞF-E11092F20155 Belge Doğrulama Adresi:<https://www.turkiye.gov.tr/kaeu-ebys>
Adres:Kirsehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü Cacabey Bilgi İçin: Yakup OZDEMİR
Yerleşkesi /KIRŞEHİR Umran: Memur
Faks No:03862804307 03862804304
e-Posta: iletisim@ahievran.edu.tr İnternet Adresi: www.ahievran.edu.tr
Kep Adresi:ahievranuniversitesi@hs01.kep.tr

**EK 2:GAZİ ÜNİVERSİTESİ TÖMER ÖĞRETİM ELEMANLARI VE ÖĞRENCİLERLE
ARAŞTIRMA YAPMAK İÇİN İZİN YAZISI**

Evrak Tarih ve Sayısı: 30.11.2021-E.226657

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Türkçe Öğretim Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürlüğü**

Sayı : E-33972245-044-226657
Konu : Anketler

30.11.2021

ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞINA

İlgi : 26.11.2021 tarihli ve 17311665-044- 223597 sayılı yazı.

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Türkçe Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi Ayşe GENÇ'in "Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenme Verimliliğini Etkileyen Öğretmen Davranış ve Özellikleri" adlı tez çalışması kapsamında Merkezimizde uygulama yapmasının uygun görüldüğünün ilgili Üniversiteye bildirilmesi hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Mustafa KURT
Merkez Müdürü V.

Belge Doğrulama Kodu :BSRCC1M3N3

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Takip Adresi : <https://belgedogrulama.gazi.edu.tr/belgedogrulama.aspx>

Emniyet Mahallesi Abant Sokak TOKİ Bloklar C Blok Yenimahalle/ANKARA
Tel:0 (312) 202 83 60 Faks:.
e-Posta :tomer@gazi.edu.tr İnternet Adresi :<http://tomer.gazi.edu.tr>
Kop Adresi :gazimiversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için :Tuba Dere
Bilgisayar İşletmeni

EK 3:KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ TÖMER ÖĞRETİM ELEMANLARI VE
ÖĞRENCİLERLE ARAŞTIRMA YAPMAK İÇİN İZİN YAZISI

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Türkçe ve Yabancı Dil Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi
Müdürlüğü

Sayı : E-62541572-755.02.01-00000394395
Konu : Anket İzni (Ayşe GENÇ)

1.02.2022

ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞINA

- İlgi : a) Üniversitemiz, Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 23.11.2021 tarihli ve E-372961 sayılı yazısı.
b) Üniversitemiz, Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünün 17.11.2021 tarihli ve E-3720556 sayılı yazısı.

İlgi yazınız gereği; Üniversitemiz, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Türkçe Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı 191175006 numaralı öğrencisi Ayşe GENÇ'in "*Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenme Verimliliğini Etkileyen Öğretmen Davranış ve Özellikleri*" konulu yüksek lisans tez çalışmasına kaynak teşkil etmesi için, biriminizde görev yapan öğretim elemanlarına ve öğrenim gören öğrencilere ekte yer alan anket çalışması yapma talebi uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Ögr. Gör. Dr. Ebru ALAGÖZ BOYRAZ
Merkez Müdürü V.

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: A26E0DD3-5356-49D6-B4E1-C5136F433D21 Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/kaeu-ebys>

Adres: Kirsehir Ahi Evran Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Öğretimi Uygulama ve
Araştırma Merkezi Müdürlüğü Cacabey Yerleşkesi 40100 KIRŞEHİR

Faks No: 0386 280 48 99

e-Posta: iletisim@ahievran.edu.tr İnternet Adresi: www.ahievran.edu.tr

Keş Adresi: ahievranuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi İçin: Yasın KILIÇ

Unvan: Veri Hazırlama ve Kontrol

İşletmeni

0386 280 49 59

EK 4: ETİK KURUL DEĞERLENDİRME VE KARAR FORMU

KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ ETİK KURUL DEĞERLENDİRME VE KARAR FORMU

Değerlendirme Talebinde Bulunan Kişi/Kurum	Ayşe GENÇ		
Değerlendirme Başvuru Tarihi	31.01.2022		
Değerlendirilmesi Talep Edilen Eserin/Araştırmanın Adı	Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenme Verimliliğini Etkileyen Öğretmen Davranış ve Özellikleri		
Değerlendirilmesi Talep Edilen Araştırma/Ölçek/Anket/Görüşme Formu			
Değerlendirmeyi Yapan Etik Kurul	KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİK KURULU		
Değerlendirme Toplantı Bilgileri	Yeri	Tarihi	Saati
	İİBF Dekanlığı Makam Odası	03.03.2022	11:00
Karar No	Karar Tarihi	03.03.2022	
	Karar No	2022/02/11	
Karar Sonucu	(X) Kabul	(X) Oybirliği	
		() Oy Çokluğu	
	() Ret	() Oybirliği	
		() Oy Çokluğu	

Etik Kurulumuz, yukarıda başvuru bilgileri yer alan eser/araştırma için toplanarak bilimsel araştırmalar ve yayın etiği açısından değerlendirme yapmış ve aşağıda gerekçesi açıklanan karar(lar)ı almıştır:

<u>Karar ve Gerekçesi</u>
Ayşe GENÇ'e ait "Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenme Verimliliğini Etkileyen Öğretmen Davranış ve Özellikleri" konulu proje araştırmasının bilimsel araştırmalar etiği açısından değerlendirilmesinde kabulüne <i>oy birliğiyle karar verilmiştir</i>
Etik Kurul Başkanı Prof. Dr. Nur ÇETİN

(Form No: FR-586 ; Revizyon Tarihi: .../.../... ; Revizyon No: ...)

III. ULUSLARARASI TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİ SEMPOZYUMU

Katılım Belgesi

İSTANBUL AYDIN
ÜNİVERSİTESİ

Aydın **TÖMER**
1993 KUTUP YABANCI DİL

Sayın Ayşe Genç

**"Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenme Verimliliğini Etkileyen
Öğretmen Davranış ve Özellikleri"**

20-22 Mayıs 2022 tarihleri arasında İstanbul Aydın Üniversitesi tarafından düzenlenen
"III. Uluslararası Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Sempozyumu"na sözlü bildiri ile
katkı sağladığınız için teşekkür ederiz.

Doç. Dr. Emrah BOYLU
Düzenleme Kurulu Başkanı

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Ayşe GENÇ

Yabancı Dili: İngilizce

Eğitim Durumu

Ön Lisans: Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi ,Sosyal Hizmetler, 2020

Lisans: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, 2018

Yüksek Lisans: Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi, 2019- devam ediyor

Mesleki Deneyim

Kırşehir Çözüm Temel Lisesi , 2018 - 2019

Boğaziçi Öğrenme Atölyesi , 2020 - 2021

Boğaziçi Özel Öğretim Kurumları, 2019 - devam ediyor

Kaman Çözüm Kişisel Gelişim Kursu, 2019 - devam ediyor

Kırşehir Simya Koleji, 2021 - devam ediyor